

Ewa Jarguz, Jadwiga Wyroba

**Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia
im. I. J. Paderewskiego
w Krakowie
ul. Basztowa 8**

PROGRAM NAUCZANIA

FORTEPIAN GŁÓWNY

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie muzyk

Przedmiot główny - fortepian

Na podstawie art. 46a ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, 1078 i 1287) oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. (Dz. U z dnia 28 sierpnia 2019 poz. 1637)

Kraków 2019

Aktualizacja: Kraków 2020 – opracowanie Małgorzata Szumiec

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Cele kształcenia – wymagania ogólne.....	4
II. Cele kształcenia – wymagania szczegółowe.....	5
III. Formy sprawdzania osiągniętych celów kształcenia wraz z wymaganiami edukacyjnymi.....	8
IV. Efekty kształcenia na koniec edukacji muzycznej w szkole I stopnia.....	11
V. Cele kształcenia – sposoby realizacji celów - nabyte umiejętności – materiał do realizacji – program przesłuchań	
Klasa I	12
Klasa II	16
Klasa III	21
Klasa IV	26
Klasa V	32
Klasa VI	38
Klasa VII.....	46
Klasa VIII	53
VI. Proponowany wybór literatury fortepianowej	
Klasa I	60
Klasa II	62
Klasa III	65
Klasa IV	68
Klasa V	70
Klasa VI	74
Klasa VII	78
Klasa VIII	81
Podsumowanie	85

Wstęp

Program nauczania przedmiotów **fortepian główny** dla szkoły muzycznej I st. został napisany w oparciu o nową podstawę programową, która w swej istocie odnosi się do uczniów o średnich predyspozycjach muzycznych. Przedstawiony poniżej program to obowiązujące minimum podczas ośmioletniej edukacji muzycznej. Pozwala on na zdobycie podstawowych umiejętności instrumentalnych zgodnych z możliwościami i uzdolnieniami uczniów. Indywidualne podejście, rozwój poszczególnych umiejętności, aktywizacja ucznia to priorytet kształcenia w dziedzinach artystycznych. Pokonywanie kolejnych etapów nauczania jest miarą sukcesu każdego ucznia. W przypadku uczniów o wyższym poziomie zaawansowania należy realizować program o stopniu trudniejszym, dopasowanym do potrzeb procesu dydaktycznego. Materiał nauczania odpowiednio rozłożony w ciągu ośmiu lat nauki powinien pozwolić uczniowi osiągnąć poziom umożliwiający przygotowanie końcowego egzaminu w klasie ósmej i podjęcia kolejnego etapu nauki w szkole muzycznej II st.

I. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

Uczeń pod kierunkiem nauczyciela rozwija swoje zainteresowania, wrażliwość i wyobraźnię muzyczną oraz naturalną potrzebę ekspresji twórczej. Kształtuje swój smak i gust muzyczny.

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

Uczeń:

- posiada podstawowe wiadomości z historii i budowy instrumentu
- zdobywa w podstawowym zakresie wiadomości ogólnomuzyczne
- nabywa umiejętność rozpoznawania cech charakterystycznych budowy formalnej utworów

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

Uczeń:

- nabywa umiejętność właściwego posługiwania się aparatem gry
- rozwija sprawność w zakresie stosowania podstawowych technik gry na fortepianie
- interpretuje utwory muzyczne, zgodnie z ich stylem, charakterem i budową formalną
- opanowuje różnorodne formy utworów z literatury fortepianowej oraz gamy do siedmiu znaków
- nabywa umiejętność gry a vista i gry zespołowej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

Uczeń podczas samodzielnego ćwiczenia doskonali umiejętności efektywnej organizacji czasu pracy, świadomego wyboru metod ćwiczenia oraz korygowania własnych błędów

5. Publiczna prezentacja

Uczeń zdobywa niezbędne umiejętności do poprawnego wykonania programu artystycznego na zakończenie szkoły muzycznej I stopnia

II. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

Uczeń:

- rozwija swoją muzyczną wrażliwość i poznaje środki ekspresji
- poznaje literaturę muzyczną z licznych źródeł, świadomie i aktywnie słucha muzyki
- uczęszcza na koncerty w szkole i poza szkołą oraz czynnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły
- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyki
- określa własne preferencje repertuarowe i interpretacyjne

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

Uczeń:

- posiada podstawowe wiadomości z historii instrumentu, zna mechanizm działania poszczególnych elementów oraz charakterystyczne cechy brzmienia
- opanował zasady muzyki:
 - zapis nutowy w kluczu wiolinowym i basowym oraz oznaczenia interpretacyjne
 - układ pokrewieństwa kwintowego tonacji w systemie dur-moll oraz różnice w budowie gam
 - interwały, rodzaje trójdźwięków (dur, moll, zwiększony, zmniejszony) wraz z przewrotami oraz D7 i czterodźwięk zmniejszony z przewrotami
 - zna główne funkcje harmoniczne oraz podstawowe rodzaje kadencji
- rozróżnia i zna elementy dzieła muzycznego, style muzyczne oraz sylwetki i twórczość najważniejszych kompozytorów
- rozpoznaje i wskazuje cechy charakterystyczne budowy formalnej np.: ABA, forma sonatowa, rondo, wariacje, utwory polifoniczne, etiuda
- w wykonywanym repertuarze potrafi określić charakterystyczne cechy epoki, stylu oraz kompozytora np. technika imitacyjna w polifonii barokowej, faktura homofoniczna w utworach klasycznych, tempo rubato w romantycznej kantylenie

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

Uczeń:

- wydobywa i kształtuje odpowiedni dźwięk w zależności od dynamiki, rejestru i charakteru wykonywanego utworu
- prawidłowo operuje aparatem gry, potrafi świadomie kontrolować jego elastyczność i swobodę

- stosuje w tempach umiarkowanych podstawowe techniki gry: palcową, pasażową, dwudźwiękową, akordową
- potrafi śpiewnie prowadzić frazę kantylenową
- gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato
- prawidłowo realizuje fakturę homofoniczną i polifoniczną
- właściwie posługuje się prawym pedałem rytmicznym i synkopowanym
- interpretuje utwory muzyczne, zgodnie z ich stylem, charakterem i budową formalną, zwracając szczególną uwagę na: jakość dźwięku, metrorytmikę, agogikę, dynamikę, artykulację i frazowanie
- wykonuje utwory muzyczne z różnych epok muzycznych: baroku, klasycyzmu, romantyzmu, współczesności (XX i XXI wieku)
- prawidłowo i ze zrozumieniem prezentuje w grze różne formy muzyczne: etiudy, utwory polifoniczne, klasyczny cykl sonatowy (do wyboru np.: sonatinę, sonatę, koncert), utwory kantylenowe, utwory taneczne, utwory ilustracyjne
- prawidłowo gra wszystkie gamy durowe oraz molowe harmoniczne i melodyczne; odpowiednie do nich pasaże toniczne, pasaże oparte na czterodźwiękach dominanty septymowej i akordach septymowych zmniejszonych z przewrotami; kadencje i gamy chromatyczne
- gra a vista łatwe utwory muzyczne w wolnym tempie:
 - ✓ posiada orientację przestrzenną na klawiaturze we wszystkich rejestrach
 - ✓ kojarzy zapis nutowy z jego brzmieniem
 - ✓ dokonuje wstępnej analizy utworu
 - ✓ spostrzega i realizuje oznaczenia zawarte w tekście nutowym
- nabywa i rozwija podstawowe umiejętności w zakresie gry zespołowej
 - ✓ dąży do zgodności w zespołowej interpretacji utworu
 - ✓ odpowiedzialnie współpracuje z współwykonawcą

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

Uczeń:

- samodzielnie odczytuje zapis nutowy utworu w kluczu wiolinowym i basowym, poprawnie realizując wysokość dźwięków, aplikaturę, rytm, metrum, tempo, artykulację, dynamikę, frazowanie, pedalizację, charakter muzyczny
- samodzielnie opracowuje proste utwory dbając o poprawność tekstową
- systematycznie i efektywnie organizuje czas samodzielnej pracy w domu
- podczas samodzielnego ćwiczenia świadomie doskonali poprawność wykonawczą zgodnie z posiadaną wiedzą i umiejętnościami technicznymi oraz interpretacyjnymi
- koryguje popełniane błędy i dobiera odpowiednie, wskazane przez nauczyciela metody ćwiczenia do ich pokonywania

5. Publiczna prezentacja

Uczeń:

- stosuje różne sposoby pamięciowego opanowania utworów muzycznych z wykorzystaniem różnych technik pamięciowych; stosuje aktywne formy nauki tekstu muzycznego
- posiada umiejętność koncentracji na zadaniu muzycznym podczas publicznego występu
- dokonuje krytycznej i szczegółowej oceny wykonywanych przez siebie utworów
- prezentuje podczas audycji lub przesłuchania śródrocznego umiejętności:
 - ✓ gry a vista
 - ✓ samodzielnego opracowania prostego utworu
 - ✓ gry zespołowej
- **na egzaminie kończącym naukę w szkole muzycznej I stopnia prezentuje następujący program:**
 - **sinfonia lub Preludium i Fuga J. S. Bacha**
 - **etiuda uwzględniająca technikę palcową obydwu rąk**
 - **etiuda zawierającą inny problem techniczny**
 - **dwie części sonaty klasycznej (jedna część do wyboru: allegro sonatowe, rondo lub wariacje oraz wolna część cyklu sonatowego)**
 - **utwór dowolny**

III. Formy sprawdzania osiągniętych celów kształcenia wraz z wymaganiami edukacyjnymi.

Sposób oceniania ma duży wpływ na rozwój muzyczny ucznia i jego stosunek do przedmiotu, stąd też wpływa na efektywność nauczania. Lekcje indywidualne sprzyjają nawiązywaniu bliższych relacji uczeń – nauczyciel. W połączeniu z przyjazną atmosferą, zrozumieniem, wzajemną empatią, motywacją jednocześnie realizując wymagania edukacyjne rozwijają w uczniach pozytywne myślenie, poczucie własnej wartości i możliwości oraz doprowadzają do efektów niejednokrotnie nieprzewidywalnych wcześniej. Należy docenić każdą aktywność ucznia oraz wziąć także pod uwagę jego wysiłek wkładany w wywiązywanie się z nałożonych obowiązków.

1. Do najważniejszych wymagań edukacyjnych należy zaliczyć:

- Stopień spełnienia wymagań edukacyjnych w danym roku nauki (postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych, muzycznych: biegłość palcowa, artykulacja, dynamika, pedalizacja, niezależność rąk, umiejętność zachowania właściwych proporcji brzmieniowych między melodią i akompaniamentem)
- Systematyczność i zaangażowanie w codziennej pracy ucznia
- Jakość wykonań artystycznych z uwzględnieniem następujących elementów:
 - ✓ poprawność aparatu gry
 - ✓ umiejętności techniczne
 - ✓ zgodność z tekstem muzycznym
 - ✓ gra ze zrozumieniem budowy formalnej utworu, zgodność interpretacji z budową, stylowość wykonania, właściwy dobór tempa
 - ✓ muzykalność
 - ✓ walory artystyczne wykonywanych utworów – estetyka brzmienia, wrażliwość na jakość dźwięku, umiejętność prowadzenia frazy, odpowiedni dobór środków technicznych w celu osiągnięcia właściwej interpretacji utworu
 - ✓ odporność psychiczna
 - ✓ opanowanie pamięciowe utworów

Ponadto ocenie przez pedagoga podlega również:

- stopień przygotowania ucznia do zajęć
- praca ucznia podczas zajęć – obowiązkowość, samodzielność, kreatywność, kontakt i współpraca z nauczycielem
- uczestniczenie ucznia w życiu artystycznym Szkoły i poza nią
- udział ucznia w przesłuchaniach CEA, konkursach, festiwalach międzynarodowych, ogólnopolskich, regionalnych organizowanych przez CEA i inne podmioty

2. Zasady oceniania uczniów

Ocenianie ucznia jest zgodne z opracowanym Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania. Ocenę z egzaminu promocyjnego i egzaminu końcowego proponuje i uzasadnia nauczyciel prowadzący. Każda z osób wchodząca w skład komisji powołana przez Dyrektora Szkoły ocenia ucznia przyznając punkty według skali od 1 do 25, liczbę punktów uzyskaną przez ucznia z egzaminu ustala się jako średnią arytmetyczną punktów przyznanych przez poszczególne osoby wchodzące w skład komisji i zaokrągla do pełnych punktów. Ocena końcoworoczna ucznia z przedmiotu głównego zostaje ustalona przez komisję egzaminacyjną i nie może zostać zmieniona. Podczas przesłuchań członkowie komisji oceniają uczniów, uwzględniając programowe wskaźniki osiągnięć ucznia – zamierzone efekty, jakość wykonania artystycznego oraz nabyte umiejętności.

a/. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- W pełni spełnia wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania realizowanego w danej klasie
- Wykonuje program w sposób bezbłędny pod względem prawidłowego odczytania tekstu, opanowania pamięciowego, ze zrozumieniem formy utworu z zachowaniem stylu dla danej epoki
- Prezentuje duże zaawansowanie techniczne i bardzo sprawny aparat gry
- Jego gra charakteryzuje się muzykalnością, dużą wrażliwością, artystycznym podejściem do muzyki.
- Jest laureatem przesłuchań CEA lub konkursów międzynarodowych, ogólnopolskich, regionalnych organizowanych przez CEA lub inne podmioty.
- bierze aktywny udział w życiu muzycznym Szkoły i poza nią

b/. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Spełnia wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania realizowanego w danej klasie
- Wykonuje program w sposób bezbłędny pod względem prawidłowego odczytania tekstu, opanowania pamięciowego, ze zrozumieniem formy utworu z zachowaniem stylu dla danej epoki.
- Prezentuje zaawansowanie techniczne i sprawny aparat gry
- Jego gra charakteryzuje się wrażliwością, muzykalnością i rozumieniem muzyki
- uczestniczy w przesłuchaniach i konkursach, oraz bierze czynny udział w życiu muzycznym Szkoły i poza nią

c/. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Spełnia wymagania edukacyjne z małymi niedociągnięciami wynikające z programu nauczania realizowanego w danej klasie
- Wykonuje program poprawnie pod względem prawidłowego odczytania tekstu muzycznego i jego pamięciowego opanowania, ze zrozumieniem formy utworu z zachowaniem stylu dla danej epoki
- prezentuje grę poprawną pod względem technicznym i muzycznym
- bierze udział w życiu muzycznym Szkoły i poza nią

d/. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Spełnia wymagania edukacyjne z dużymi niedociągnięciami wynikające z programu nauczania realizowanego w danej klasie
- Wykonuje program z dużymi niedociągnięciami pod względem prawidłowego odczytania tekstu muzycznego i jego bardzo słabego pamięciowego opanowania
- prezentuje grę z dużymi niedociągnięciami technicznymi i muzycznymi

e/. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- Spełnia wymagania edukacyjne w minimalnym zakresie wynikające z programu nauczania realizowanego w danej klasie, co może utrudnić lub nawet uniemożliwić dalsze kształcenie
- Wykonuje program z bardzo dużymi niedociągnięciami pod względem prawidłowego odczytania tekstu muzycznego i jego bardzo słabego pamięciowego opanowania
- prezentuje grę z bardzo dużymi niedociągnięciami technicznymi i muzycznymi
- **ocena dopuszczająca nie promuje do klasy wyższej**

f/. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

- nie spełnia wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania realizowanego w danej klasie
- nie rokuje nadziei na dalszy rozwój

3. Formy sprawdzania

Osiągnięcia uczniów wynikają z wymagań podstawy programowej podlegając różnorodnej ocenie poprzez:

- lekcja indywidualna / ocena bieżącej pracy i zaangażowanie ucznia podczas lekcji, ocena stopnia przygotowania się ucznia do lekcji/
- przesłuchania techniczne, półroczne i promocyjne
- egzamin na koniec klasy VIII
- audycje klasowe, szkolne i pozaszkolne,
- koncerty szkolne i pozaszkolne,
- konkursy, festiwale, przesłuchania CEA,
- warsztaty, lekcje otwarte

Uczniowie i ich rodzice powinni być informowani o postępach i osiągnięciach edukacyjnych dzieci. Lepsza organizacja pracy i dobór odpowiednich metod dydaktyczno-wychowawczych, motywowanie do rozwijania swoich umiejętności, stosowanie przez pedagoga różnego sposobu nagród (naklejki, plusy, oceny częściowe) są to czynniki służące pogłębianiu wiedzy i doskonalenia się w grze na fortepianie.

IV. Efekty kształcenia po zakończeniu nauki w szkole muzycznej I st.

Uczeń:

- Szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów
- Przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego
- Posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym
- Zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju
- Wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań
- Rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych
- Publicznie prezentuje swoje dokonania
- Podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry
- Czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne
- Wykorzystuje wiedzę ogólną muzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonania utworów
- Świadomie wykorzystuje słuch muzycznych w działaniach praktycznych
- Realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem
- Ocenia jakość wykonywanych zadań
- Pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy
- Integruje się i współpracuje z członkami zespołu
- Buduje relacje oparte na zaufaniu
- Wykazuje się w działaniu aktywną postawą
- Organizuje swoją indywidualną pracę
- Systematycznie rozwija swoje umiejętności
- Wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną
- Przewiduje skutki podejmowanych działań
- Jest przygotowany do kontynuowania nauki
- Potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą

V. Cele kształcenia – sposoby realizacji celów - nabyte umiejętności materiał do realizacji – program przesłuchań

KLASA I

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowanie muzyką

- Wprowadzanie w świat dźwięków – ciekawe i różnorodne sposób zainteresowania ucznia muzyką i instrumentem
- Zachęcanie do słuchania muzyki z różnorodnych nośników
- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce.

- a. posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu
 - określa poszczególne części fortepianu
 - zna klawiaturę, nazwy klawiszy i oktav
 - zna najbardziej charakterystyczne cechy brzmienia fortepianu
 - potrafi różnicować głośność i długość dźwięku
- b. zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
 - pół ton, cały ton
 - gama majorowa
 - interwały
 - gama chromatyczna
 - rozłożony trójdźwięk toniczny
 - transpozycja bardzo prostych melodii
- c. zna podstawowe zagadnienia metryczno-rytmiczne
 - wartości nu i pauz (od całej nuty do szesnastki), przedłużanie wartości nut przez kropkę, łuk i fermatę
 - metrum, takt i przedtakt
 - pojęcie synkopy
- d. zna podstawy notacji muzycznej
 - nutę jako graficzny symbol dźwięku
 - akolada, dwie pięciolinie, klucz wiolinowy i basowy
 - podział na takty, kreska taktowa i podwójna kreska taktowa

- krzyżyk, bemol, kasownik, znaki przykluczowe i przygodne
- przenośnik oktaowy i zamiana rąk
- znak repetycji, volty, da capo al fine
- prosta ornamentyka – przednutka
- aplikatura
- podstawowe pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
- Prawidłowa postawa (wysokość, odległość siedzenia, ułożenie nóg)
- Swoboda i elastyczność aparatu ruchowego (szczególnie przegubów rąk)
- Naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze
- Rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)
- Stosowanie podstawowych technik gry - palcowa
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato
- Prawidłowość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Stosowanie prostej pedalizacji (adaptor)
- Gra prawidłowo gamy majorowe – krzyżkowe do 3 znaków
- Transponuje proste melodie, czyta a vista bardzo łatwe utwory
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
 - Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela, innego ucznia
 - Wprowadzenie do współpracy i słuchania drugiego wykonawcy
 - Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Poznawanie prostych utworów z różnych epok muzycznych
- Zwracanie uwagi na prawidłowe i piękne brzmienie instrumentu od początku nauki gry
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Samodzielne odczytywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania
- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury

5. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji.
- Praca nad umiejętnością opanowania pamięciowego utworów

II. Sposoby realizacji celów

- Śpiewanie piosenek ze słuchu – rozwój słuchu muzycznego, umiejętność rozróżniania wysokości dźwięków
- Zabawy rytmiczne – rozwój poczucia rytmu i rozróżniania wartości rytmicznych
- Zabawy melodyczno - rytmiczne na klawiaturze – metoda beznutowa – poznawanie instrumentu
- Stopniowe zapoznanie ucznia z zapisem nutowym
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności
- Utrwalanie i poszerzanie poznanych wiadomości z zakresu gry
- Gra razem z nauczycielem
- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola
- Ćwiczenia przygotowujące do używania pedału

III. Umiejętności ucznia po klasie I

- Znajomość instrumentu i jego budowy.
- Prawidłowa postawa grającego, aparat ręki, elementarne zagadnienia techniki gry.
- Umiejętność czytania nut w kluczu wiolinowym i basowym (ze znakami chromatycznymi) – ćwiczenia a vista
- Znajomość podziału wartości rytmicznych nut i pauz.
- Sposób wydobywania dźwięku artykulacją portato, legato.
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej.
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Znajomość podstawowych określeń dynamicznych.
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Czytanie bardzo łatwych utworów a vista
- Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela lub innego ucznia
- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi.
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji.
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Opanowanie literatury fortepianowej w wymaganym zakresie.
- Prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie I audycji

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

- Gamy durowe krzyżkowe do 3 znaków przykluczowych /przez 2 oktawy osobno lub razem, rozłożony trójdźwięk toniczny – osobno lub razem/
- Minimum 50 przerobionych ćwiczeń-utworków z różnych szkół na fortepian w tym też utwory na 4 ręce /uczeń-nauczyciel/
- nauka czytania a vista

Należy zwrócić szczególną uwagę w klasie pierwszej na indywidualny, zgodny z możliwościami ucznia proces dydaktyczny.

V. Proponowany program przesłuchań

	forma	program	uwagi
I półrocze	Audycja świąteczno-karnawałowa	1 miniatura	Duet, zespół
II półrocze	Audycja dla rodziców	2 kontrastujące miniatury	Program należy wykonać z pamięci

Ponadto każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji.

Klasa II

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowanie muzyką

- Wprowadzanie w świat dźwięków – ciekawe i różnorodne sposoby zainteresowania ucznia muzyką i instrumentem
- Zachęcanie do słuchania muzyki z różnorodnych nośników
- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie
- Rozwijanie wyobraźni i wrażliwości artystycznej

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

- a. Posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu
 - Określa poszczególne części fortepianu
 - Zna klawiaturę, nazwy klawiszy i oktaw
 - Zna najbardziej charakterystyczne cechy brzmienia fortepianu
 - Potrafi różnicować głośność i długość dźwięku
- b. Zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
 - Pół ton, cały ton
 - Gama majorowa
 - Gama minorowa
 - Interwały
 - Gama chromatyczna
 - Rozłożony trójdźwięk toniczny
 - Pasaże w przewrotach
 - Transpozycja bardzo prostych melodii
- c. Zna podstawowe zagadnienia metryczno-rytmiczne
 - Wartości nu i pauz (od całej nuty do szesnastki), przedłużanie wartości nut przez kropkę, łuk i fermatę
 - Metrum, takt i przedtakt
 - Pojęcie synkopy
- d. zna podstawy notacji muzycznej
 - Nutę jako graficzny symbol dźwięku
 - Akolada, dwie pięciolinie, klucz wiolinowy i basowy
 - Podział na takty, kreska taktowa i podwójna kreska taktowa
 - Krzyżyk, bemol, kasownik, znaki przykluczowe i przygodne
 - Przenośnik oktafowy i zamiana rąk
 - Znak repetycji, volty, da capo al fine
 - Prosta ornamentyka – przednutka, mordent, tryl
 - Aplikatura

- Podstawowe pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
- Prawidłowa postawa (wysokość, odległość siedzenia, ułożenie nóg)
- Swoboda i elastyczność aparatu ruchowego (szczególnie przegubów rąk)
- Naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze
- Rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)
- Stosowanie podstawowych technik gry – drobna, kantylenowa, dwudźwiękowa, akordowa
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato, non legato
- Prawidłowość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Stosowanie prostej pedalizacji (adaptor)
- Gra prawidłowo gamy: majorowe – krzyżykowe do 3 znaków i równoimienne molowe oraz chromatyczną
- Czyta a vista łatwe utwory – z materiału klasy I
- Transponuje proste melodie
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela, innego ucznia
- Wprowadzenie do współpracy i słuchania drugiego wykonawcy
- Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Znajomość obu partii utworu
- Poznawanie prostych utworów z różnych epok muzycznych
- Zwracanie uwagi na prawidłowe i piękne brzmienie fortepianu
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej.
- Uzyskanie odpowiedniego efektu brzmieniowego poprzez rozbudzanie wyobraźni
- Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Rozwijanie umiejętności korygowania własnych błędów
- Samodzielne odczytywanie i opracowywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania, aplikatury i dynamiki

- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury
- Zwracanie uwagi na zależność zapisu nutowego i uzyskiwanego brzmienia
- Dbłość o jak najdokładniejszą realizację zapisu nutowego

5. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji
- Dbłość o wcześniejsze opanowanie pamięciowe utworów przygotowywanych do prezentacji publicznych
- Rozwijanie świadomego zapamiętywania – podobieństwa i różnice w przebiegu utworu
- Wdrażanie odpowiednich zachowań: jako wykonawcy na estradzie i jako słuchacza

II. Sposoby realizacji celów

- Śpiewanie piosenek ze słuchu – rozwój słuchu muzycznego, umiejętność rozróżniania wysokości dźwięków
- Zabawy rytmiczne – rozwój poczucia rytmu i rozróżniania wartości rytmicznych
- Zabawy melodyczno - rytmiczne na klawiaturze
- Utrwalanie i rozwijanie umiejętności prawidłowego odczytywania zapisu nutowego
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności
- Utrwalanie i poszerzanie poznanych wcześniej wiadomości z zakresu gry
- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola
- Ćwiczenia rozluźniające aparat gry: ramiona, łokcie, przeguby
- Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk
- Ćwiczenia polegające na eksponowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu
- Ćwiczenie - czytanie a vista
- Kontynuacja ćwiczeń dotyczących pedalizacji

III. Umiejętności ucznia po klasie II

- Znajomość budowy instrumentu i sposobu wydobywania dźwięku
- Prawidłowa postawa przy instrumencie
- Potrafi samodzielnie przygotować się do gry – wysokość krzesła, odpowiednia odległość
- Prawidłowy, swobodny aparat gry

- Znajomość nut i zapisu nutowego w kluczu wiolinowym i basowym – rozszerzenie do całej klawiatury
- Gra prawidłowo gamy majorowe – krzyżkowe do 3 znaków i równoimienne molowe oraz chromatyczną
- Umiejętność czytania a vista prostych ćwiczeń z zakresu kl. I
- Znajomość wartości rytmicznych i pauz /cała nuta, półnuta, ćwierćnuta, ósemka, szesnastka, różnorodne grupy rytmiczne/
- Utrwalanie umiejętności gry różną artykulacją: portato, staccato, legato, non legato
- Utrwalanie podstawowych określeń dynamicznych /forte, mezzoforte, piano, crescendo, diminuendo/
- Rozwój techniki palcowej – drobnej, kantylenowej, gra dwudźwięków, akordów
- Umiejętność zastosowania prostej pedalizacji
- Rozwijanie umiejętności różnicowania temp, stylu, charakteru w utworach z zachowaniem pulsu
- Rozwijanie umiejętności słyszenia zespołowego – duety, zespoły
- Rozwijanie umiejętności czytania nut a vista
- Świadome i systematyczne ćwiczenie w domu oparte na nabytych umiejętnościach na lekcji
- Opanowanie pamięciowe utworów i prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie II przesłuchań

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

- Gamy: dur do 3 znaków i równoimienne molowe
- 6 etiud
- 4 utwory polifonizujące/polifoniczne
- 4 części sonatiny
- 4 utwory dowolne
- Kontynuacja nauki czytania a vista w całorocznej pracy z uczniem

gama	Sposób realizacji
dur	<ul style="list-style-type: none"> • Gama w 8 – w ruchu równoległym i rozbieżnym przez 2 oktawy razem /gamę rozbieżną można zacząć od wspólnego dźwięku/ • Gama chromatyczna równolegle przez 2 oktawy osobno lub razem • Trójdźwięk toniczny w przewrotach <i>lub pasaż toniczny w przewrotach – równolegle przez 2 oktawy osobno lub razem /legato lub portato/ w zależności od umiejętności ucznia</i>
moll	<ul style="list-style-type: none"> • Gama harmoniczna – równolegle przez 2 oktawy razem • Gama melodyczna – równolegle przez 2 oktawy razem • Gama chromatyczna – równolegle przez 2 oktawy osobno lub razem • Trójdźwięk toniczny w przewrotach <i>lub pasaż toniczny w przewrotach – równolegle przez 2 oktawy osobno lub razem /legato lub portato/ - w zależności od umiejętności ucznia</i>

W przypadku uczniów o wyższym poziomie zaawansowania

V. Proponowany program przesłuchań

	forma	program	uwagi
I półrocze	Czytanie a vista	<ul style="list-style-type: none"> • materiał klasy I 	Program należy wykonać z pamięci
	Audycja dla rodziców	<ul style="list-style-type: none"> • Etiuda • Utwór dowolny 	
	Przesłuchanie półroczne	<ul style="list-style-type: none"> • Gama wg. programu • Utwór polifonizujący/polifoniczny • Sonatina cz. I lub cz. III, rondo, wariacje 	
II półrocze	Przesłuchanie promocyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Utwór polifonizujący/polifoniczny • Etiuda • Sonatina cz. I lub cz. III, rondo, wariacje • Utwór dowolny 	

- Ponadto każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji.
- w ciągu roku szkolnego może być przeprowadzone przesłuchanie z czytania nut a vista

Klasa III

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

- Wprowadzanie w świat dźwięków – ciekawe i różnorodne sposoby zainteresowania ucznia muzyką i instrumentem
- Zachęcanie do słuchania muzyki z różnorodnych nośników
- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie
- Rozwijanie wyobraźni i wrażliwości artystycznej
- Zachęcanie do aktywności artystycznej

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

- a. Posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu
- b. Zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
 - Interwały
 - Gama majorowa
 - Gama minorowa: harmoniczna, melodyczna
 - Gama chromatyczna
 - Rozłożony trójdźwięk toniczny
 - Pasaże w przewrotach
 - Znajomość tonacji i ich pokrewieństwa
 - Pojęcie triady
 - Znajomość nazw oktav na klawiaturze
 - Transpozycja bardzo prostych melodii
- c. Zna podstawowe zagadnienia metryczno-rytmiczne
 - Utrwalanie wiadomości: wartości nu i pauz (pełny zakres), przedłużanie wartości nut przez kropkę, łuk i fermatę
 - Metrum, takt i przedtakt
 - Pojęcie synkopy, różne grupy rytmiczne
 - Nieregularne podziały wartości rytmicznych
- d. Zna podstawy notacji muzycznej

(W zależności od wykonywanych utworów utrwalanie i poznawanie nowych określeń muzycznych)

- Nutę jako graficzny symbol dźwięku
- Akolada, dwie pięciolinie, klucz wiolinowy i basowy
- Podział na takty, kreska taktowa i podwójna kreska taktowa
- Krzyżyk, bemol, kasownik, znaki przykluczowe i przygodne
- Przenośnik oktavowy i zamiana rąk
- Znak repetycji, volty, da capo al fine

- Prosta ornamentyka – przednutka, mordent, tryl, obiegnik
 - Aplikatura
 - Bezgłówna zamiana palca na klawiszu
 - Podstawowe pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych
- e. Podstawowe informacje na temat kompozytora, stylu, epoki i budowy wykonywanych utworów.

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
- Prawidłowa postawa (wysokość, odległość siedzenia, ułożenie nóg)
- Swoboda i elastyczność aparatu ruchowego (szczególnie przegubów rąk)
- Naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze
- Rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)
- Stosowanie podstawowych technik gry – drobna, kantylenowa, dwudźwiękowa, akordowa, pasażowa
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato, non legato
- Prawidłowość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Stosowanie pedalizacji
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 4 znaków /oprócz fis-moll, cis-moll/
- Transponuje proste melodie, czyta a vista łatwe utwory z zakresu klasy I/II
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela, innego ucznia
- Wprowadzenie do współpracy i słuchania drugiego wykonawcy
- Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Znajomość obu partii utworu
- Poznawanie prostych utworów z różnych epok muzycznych
- Dalsze rozwijanie wrażliwości i umiejętności pokazania piękna brzmienia fortepianu
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej – trafne odebranie charakteru i nastroju utworów
- Uzyskanie odpowiedniego efektu brzmieniowego poprzez rozbudzanie wyobraźni
- Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu
- Słuchanie wykonań wybitnych pianistów – rozwijanie intuicji muzycznej i osobowości artystycznej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Rozwijanie umiejętności korygowania własnych błędów
- Samodzielne odczytywanie i opracowywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania, aplikatury i dynamiki
- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury
- Zwracanie uwagi na zależność zapisu nutowego i uzyskiwanego brzmienia
- Dbłość o jak najdokładniejszą realizację zapisu nutowego
- Próby samodzielnej interpretacji utworu – realizując sugestie nauczyciela i słuchając innych wykonawców

7. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi i opanowaniem tremy
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji
- Dbłość o wcześniejsze opanowanie pamięciowe utworów przygotowywanych do prezentacji publicznych
- Rozwijanie świadomego zapamiętywania – podobieństwa i różnice w przebiegu utworu
- Utrwalanie prawidłowych zachowań na estradzie
- Zwiększanie ilości publicznych prezentacji

II. Sposoby realizacji celów

- Rozwój poczucia rytmu i rozróżniania wartości rytmicznych – klaskanie trudniejszych grup rytmicznych
- Utrwalanie i rozwijanie umiejętności prawidłowego odczytywania zapisu nutowego – czytanie a vista fragmentów prostych utworów
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności – odpowiedni dobór repertuaru
- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola
- Ćwiczenia rozluźniające aparat gry: ramiona, łokcie, przeguby
- Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk
- Zgodnie z rozkładem materiału i zaleceniami nauczyciela ćwiczenie gam i pasaży

- Ćwiczenia prowadzące do wyrównania artykulacji i dźwięku, sprawnego podkładania 1-go palca, niezależności i aktywności palców – palcówki, wprawki
- Ćwiczenia prowadzące do równoczesnego zastosowania dwóch odmiennych rodzajów artykulacji
- Ćwiczenia polegające na eksponowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu /np. śpiewanie jednego głosu przy grze drugiego/
- Ćwiczenie czytania nut a vista
- Kontynuacja ćwiczeń dotyczących pedalizacji
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów, stylu, epoki i utworów /tańce – charakter, styl/
- Prezentacja utworu, propozycje wykonań i nakierowywanie ucznia do poszukiwań własnych interpretacji
- Zachęcanie do słuchania muzyki – koncerty, audycje, płyty, Internet
- Omawianie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące, rondo/
- Ćwiczenia sprawdzające opanowanie pamięciowe – gra osobno z pamięci, gra wybranych fragmentów. Zna podobieństwa i różnice w utworze.
- Ćwiczenia, które pozwalają na jak najdłuższą koncentrację uwagi
- Ogrywanie repertuaru przed publicznością – inni uczniowie, przedszkolaki, rodzice.
- Wizualizacje występu, nagrywanie
- Rozmowy z uczniem – podnoszenie jego poczucia wartości, chwalenie, aprobata.

III. Umiejętności ucznia po klasie III

- Prawidłowa postawa przy instrumencie
- Prawidłowy, swobodny aparat gry
- Swoboda w czytaniu tekstu muzycznego – utrwalanie zapisu nutowego
- Umiejętność czytania a vista prostych ćwiczeń z zakresu kl. I/II
- Swoboda w odczytywaniu zapisu rytmicznego
- Swoboda w operowaniu różnorodną artykulacją
- Stosowanie różnorodnej dynamiki, poznawanie nowych pojęć muzycznych
- Rozwój techniki palcowej – drobnej, gra dwudźwięków, akordów, pasaży, przebiegi gamowe, chromatyczne, ornamentyka
- Umiejętność zastosowania pedalizacji
- Wyrównanie artykulacji i dźwięku, sprawne podkładanie 1-go palca, niezależność i aktywność palców
- Umiejętność stosowania równoczesnego dwóch odmiennych sposobów artykulacji
- Rozwijanie umiejętności różnicowania temp, stylu, charakteru w utworach z zachowaniem pulsu
- Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwych tekstów muzycznych

- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów i utworów
- Rozwijanie umiejętności gry w zespołach
- Opanowanie pamięciowe utworów i publiczna ich prezentacja
- Świadome i systematyczne ćwiczenie w domu oparte na nabytych umiejętnościach na lekcji
- Opanowanie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące, rondo/
- Prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie III przesłuchań

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

- Gamy dur i moll do 4 znaków /oprócz: fis, cis/
- 6 etiud
- 4 utwory polifonizujące/polifoniczne
- 4 części sonatiny /wariacje, rondo/
- 4 utwory dowolne
- Doskonalenie czytania a vista w całorocznej pracy z uczniem

gamy	Sposób realizacji
dur	<ul style="list-style-type: none"> • Gama w 8 – w ruchu równoległym i rozbieżnym przez 2 oktawy razem /gamę rozbieżną można zacząć od wspólnego dźwięku/ • Gama chromatyczna równolegle przez 2 oktawy razem • Pasaż toniczny w przewrotach – równolegle przez 2 oktawy lub trójdźwięk toniczny w przewrotach razem /legato lub portato/
moll	<ul style="list-style-type: none"> • Gama harmoniczna – równolegle przez 2 oktawy razem • Gama melodyczna – równolegle przez 2 oktawy razem • Gama chromatyczna – równolegle przez 2 oktawy razem • Pasaż toniczny w przewrotach równolegle przez 2 oktawy lub trójdźwięk toniczny w przewrotach razem /legato lub portato/

V. Proponowany program przesłuchań

	forma	program	uwagi
I półrocze	Audycja dla rodziców	<ul style="list-style-type: none">• Etiuda• Utwór dowolny	Program należy wykonać z pamięci
	Przesłuchanie półroczne	<ul style="list-style-type: none">• Gama wg programu• Utwór polifonizujący/polifoniczny• Sonatina cz. I lub cz. III, rondo, wariacje	
II półrocze	Przesłuchanie promocyjne	<ul style="list-style-type: none">• Etiuda• Utwór polifonizujący/polifoniczny• Sonatina cz. I lub cz. III, rondo, wariacje• Utwór dowolny	

Ponadto:

- każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji.
- w ciągu roku szkolnego może być przeprowadzone przesłuchanie z czytania nut a vista

Klasa IV

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

- Wprowadzanie w świat dźwięków – ciekawe i różnorodne sposoby zainteresowania ucznia muzyką i instrumentem
- Zachęcanie do słuchania muzyki z różnorodnych nośników
- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie
- Rozwijanie wyobraźni i wrażliwości artystycznej
- Zachęcanie do aktywności artystycznej

2. Podstawowa wiedza o muzyce

- Posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu
- Zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
- Zna podstawowe zagadnienia metro rytmiczne
- Zna podstawy notacji muzycznej
- W zależności od wykonywanych utworów utrwalanie i poznawanie nowych określeń muzycznych - pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych)
- Zna, rozpoznaje cechy charakterystyczne budowy formalnej /ABA, rondo, etiuda, wariacje/
- Podstawowe informacje na temat kompozytora, stylu, epoki i budowy wykonywanych utworów.

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
- Prawidłowa postawa (wysokość, odległość siedzenia, ułożenie nóg)
- Swoboda i elastyczność aparatu ruchowego (szczególnie przegubów rąk)
- Naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze

- Rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)- chwytliwość czubków palców, koordynacja rąk, niezależność pracy rąk i palców
- Stosowanie podstawowych technik gry – drobna, kantylenowa, dwudźwiękowa, akordowa, pasażowa
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato, non legato
- Realizowanie faktury homofonicznej i polifonicznej
- Prawidłowość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Rozwój słyszenia linearnego w polifonii dwugłosowej, elementy trzygłosu
- Stosowanie pedalizacji
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 5 znaków /oprócz fis-moll, cis-moll, gis-moll, pasaż toniczny z przewrotami, kadencje i gamy chromatyczne
- Transponuje proste melodie, czyta a vista łatwe utwory z zakresu klasy II
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela, innego ucznia
- Wprowadzenie do współpracy i słuchania drugiego wykonawcy
- Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Znajomość obu partii utworu
- Dążenie do zgodności interpretacji utworu – wspólne tempo, artykulacja, dynamika, frazowanie.
- Poznawanie utworów z różnych epok muzycznych i wykonywanie je zgodnie z odpowiednim stylem i charakterem /ilustracyjne, kantylenowe, taneczne/
- Rozbudzanie potrzeby wydobywania różnorodnych odcieni brzmieniowych instrumentu
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej – trafne odebranie charakteru i nastroju utworów
- Uzyskanie odpowiedniego efektu brzmieniowego poprzez rozbudzanie wyobraźni
- Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu
- Słuchanie wykonań wybitnych pianistów – rozwijanie intuicji muzycznej i osobowości artystycznej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Doskonalenie poprawności wykonania od strony techniczno-wykonawczej i interpretacyjno-muzycznej
- Rozwijanie umiejętności korygowania własnych błędów
- Sukcesywne zwiększanie czasu przeznaczonego na ćwiczenie
- Praca bardziej świadoma, ukierunkowana i efektywna

- Samodzielne odczytywanie i opracowywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania, aplikatury i dynamiki
- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury
- Zwracanie uwagi na zależność zapisu nutowego i uzyskiwanego brzmienia
- Dbłość o jak najdokładniejszą realizację zapisu nutowego
- Próby samodzielnej interpretacji utworu – realizując sugestie nauczyciela i słuchając innych wykonawców
- Dokonuje wstępnej analizy utworu
- Spostrzega i realizuje informacje na pięciolinii i poza nią

5. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi i opanowaniem tremy
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji
- Dbłość o wcześniejsze opanowanie pamięciowe utworów przygotowywanych do prezentacji publicznych
- Rozwijanie świadomego zapamiętywania – podobieństwa i różnice w przebiegu utworu
- Umiejętność krytycznego podejścia do wykonywanych utworów
- Utrwalanie prawidłowych zachowań na estradzie
- Zwiększanie ilości publicznych prezentacji

II. Sposoby realizacji celów

- Utrwalanie i rozwijanie umiejętności prawidłowego odczytywania zapisu nutowego – czytanie a vista fragmentów łatwych utworów
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności – odpowiedni dobór repertuaru
- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola:
 - Ćwiczenia rozluźniające aparat gry: ramiona, łokcie, przeguby
 - Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk
 - Zgodnie z rozkładem materiału i zaleceniami nauczyciela ćwiczenie gam i pasaży
 - Ćwiczenia prowadzące do wyrównania artykulacji i dźwięku, sprawnego podkładania 1-go palca, niezależności i aktywności palców – palcówki, wprawki
 - Ćwiczenia prowadzące do równoczesnego zastosowania dwóch odmiennych rodzajów artykulacji
 - Ćwiczenia polegające na eksponowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu

- /np. śpiewanie jednego głosu przy grze drugiego/
- Kontynuacja ćwiczeń dotyczących pedalizacji
 - Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów, stylu, epoki – omawianie utworów np.: ilustracyjnych, kantylenowych, tanecznych, polifonii itd.
 - Prezentacja utworu, propozycje wykonań i nakierowywanie ucznia do poszukiwań własnych interpretacji oraz oddania grą własnych emocji.
 - Zachęcanie do słuchania muzyki – koncerty, audycje, płyty, Internet
 - W celu poszerzania wiedzy muzycznej sięganie do słowników, encyklopedii i innych źródeł wiedzy muzycznej
 - Omawianie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo./
 - Ćwiczenia sprawdzające opanowanie pamięciowe – gra osobno z pamięci, gra wybranych fragmentów. Uczeń zna podobieństwa i różnice w utworze.
 - Ćwiczenia pozwalające na jak najdłuższą koncentrację uwagi
 - Ogrywanie repertuaru przed publicznością – inni uczniowie, przedszkolaki, rodzice.
 - Wizualizacje występu, nagrywanie
 - Rozmowy z uczniem – podnoszenie jego poczucia wartości, chwalenie, aprobata.

III. Umiejętności ucznia po klasie IV

- Prawidłowa postawa przy instrumencie
- Prawidłowy, swobodny aparat gry
- Zależność związku pomiędzy prawidłową postawą i swobodą aparatu gry na jakość dźwięku
- Dbałość o realizację utworu zgodnie z zapisem muzycznym.
- Umiejętność czytania a vista prostych ćwiczeń z zakresu kl. II
- Swoboda w odczytywaniu zapisu rytmicznego
- Swoboda w operowaniu różnorodną artykulacją
- Stosowanie różnorodnej dynamiki, poznawanie nowych pojęć muzycznych
- Rozwój techniki palcowej – drobnej, gra dwudźwięków, akordów, pasaży, przebiegi gamowe, chromatyczne, ornamentyka, repetycje, grupy polirytmiczne
- Umiejętność zastosowania pedalizacji
- Wyrównanie artykulacji i dźwięku, sprawne podkładanie 1-go palca, niezależność i aktywność palców
- Umiejętność stosowania równoczesnego dwóch odmiennych sposobów artykulacji
- Rozwijanie umiejętności różnicowania temp, stylu, charakteru w utworach z zachowaniem pulsu
- Próby oddania grą własnych emocji
- Nabyte umiejętności pozwalają na oddanie nastroju utworu: swobodne operowanie czasem, fermata, pauza, oddech, wybrzmienie, frazowanie.

- Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwych tekstów muzycznych
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów i utworów
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 5 znaków /oprócz fis-moll, cis-moll, gis-moll, pasaże toniczne z przewrotami, kadencje i gamy chromatyczne
- Rozwijanie umiejętności gry w zespołach, duecie, akompaniament /w ramach programu nauczania uczeń ma obowiązek wykonać utwór na cztery ręce/
- Opanowanie pamięciowe utworów i publiczna ich prezentacja
- Świadome i systematyczne ćwiczenie w domu oparte na nabytych umiejętnościach na lekcji
- Opanowanie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo, formy taneczne/
- Prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie IV przesłuchań.

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

- Gamy: dur i moll do 5 znaków /oprócz: fis, cis, gis/
- 4 etiud
- 3 utwory polifoniczne
- 2-3 części sonatiny /wariacje, rondo/
- 3 utwory dowolne
- Utwory na 4 ręce
- Doskonalenie czytania a vista w całorocznej pracy z uczniem

gamy	Sposób realizacji
dur	<ul style="list-style-type: none"> • Gama w 8 – ruch kombinowany (2 oktawy równolegle w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równolegle w dół) • <i>Gama w 3, 10 - równolegle przez 4 oktawy</i> • Gama chromatyczna równolegle przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach – równolegle przez 4 oktawy • <i>D7 w pozycji zasadniczej - równolegle przez 4 oktawy – osobno lub razem</i> • Kadencja doskonała – pozycja zasadnicza <i>/przy małych rękach pasaże i D7 można grać non legato/</i>
moll	<ul style="list-style-type: none"> • Gama harmoniczna - ruch kombinowany (2 oktawy równolegle w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równolegle w dół) • <i>Gama harmoniczna w 3, 10 – równolegle przez 4 oktawy</i> • Gama melodyczna – równolegle przez 4 oktawy

	<ul style="list-style-type: none"> • Gama chromatyczna – równolegle przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach równolegle przez 4 oktawy • <i>Czterodźwięk zmniejszony w pozycji zasadniczej - równolegle przez 4 oktawy – osobno lub razem</i> • Kadencja doskonała – pozycja zasadnicza <i>/przy małych rękach pasaże i D7 można grać non legato/</i>
--	--

W przypadku uczniów o wyższym poziomie zaawansowania

V. Proponowany program przesłuchań

	forma	program	uwagi
I półrocze	Przesłuchanie techniczne	<ul style="list-style-type: none"> • Gama wg programu • Etiuda na drobną technikę 	Program należy wykonać z pamięci.
	Przesłuchanie półroczne	<ul style="list-style-type: none"> • Utwór polifoniczny • Sonatina cz. I lub cz. III, rondo, wariacje • Utwór dowolny 	Dopuszczany jest inny układ materiału na przesłuchaniach
II półrocze	Audycja	<ul style="list-style-type: none"> • Utwór na 4 ręce 	Może być z nut
	Przesłuchanie promocyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Etiuda /problem techniczny do ustalenia/ • utwór polifoniczny • Sonatina cz. I lub cz. III, rondo, wariacje • Utwór dowolny 	Program należy wykonać z pamięci

Ponadto:

- każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji.
- w ciągu roku szkolnego może być przeprowadzone przesłuchanie z czytania nut a vista
- każdy uczeń zobowiązany jest wykonać utwór na cztery ręce

Terminy przesłuchań I półrocza i audycji na 4 ręce będą ustalane w zależności od kalendarza danego roku szkolnego /termin ferii zimowych/.

Klasa V

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

- ciekawe i różnorodny sposób zainteresowania ucznia muzyką i instrumentem
- Zachęcanie do słuchania muzyki z różnorodnych nośników
- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie
- Rozwijanie wyobraźni, wrażliwości artystycznej i gustu muzycznego
- Zachęcanie do aktywności artystycznej

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

- Posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu
- Zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
- Zna podstawowe zagadnienia metryczno-rytmiczne – poznaje nowe grupy rytmiczne
- Zna podstawy notacji muzycznej
W zależności od wykonywanych utworów utrwalanie i poznawanie nowych określeń muzycznych - pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych
- Zna, rozpoznaje cechy charakterystyczne budowy formalnej /ABA, rondo, etiuda, wariacje, II cz. sonatiny/
- Podstawowe informacje na temat kompozytora, stylu, epoki i budowy wykonywanych utworów.
- Rola fortepianu jako instrumentu solowego i towarzyszącego /zespół, akompaniament/

3. Kształtowanie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
- Prawidłowa postawa (wysokość, odległość siedzenia, ułożenie nóg) - samokontrola
- Swoboda i elastyczność aparatu ruchowego (szczególnie przegubów rąk)

- Naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze – samokontrola i uświadomienie wpływu na jakość i barwę dźwięku, potrafi niwelować pojawiające się napięcia
- Rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)- chwytliwość czubków palców, koordynacja rąk, niezależność pracy rąk i palców
- Stosowanie podstawowych technik gry – drobna, kantylenowa, dwudźwiękowa, akordowa, pasażowa
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato, non legato
- Realizowanie faktury homofonicznej i polifonicznej
- Prawdliwość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Rozwój słyszenia linearnego w polifonii dwugłosowej, elementy trzygłosu
- Stosowanie pedalizacji
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 5 znaków, pasaże toniczne z przewrotami, pasaż dominanty septymowej, czterodźwięk zmniejszony w pozycji zasadniczej, kadencje i gamy chromatyczne
- Transponuje proste melodie, czyta a vista proste utwory z zakresu klasy III
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Poszczególne elementy gry są utrwalane, rozwijane i poszerzane na wyższym etapie zaawansowania
- Kontynuacja gry na 4 ręce lub w zespole
- Współpraca i słuchanie współwykonawców
- Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Znajomość obu partii utworu
- Dążenie do zgodności interpretacji utworu – wspólne tempo, artykulacja, dynamika, frazowanie.
- Poznawanie utworów z różnych epok muzycznych i wykonywanie je zgodnie z odpowiednim stylem i charakterem /ilustracyjne, kantylenowe, taneczne/ oraz budową formalną
- Rozbudzanie potrzeby wydobywania różnorodnych odcieni brzmieniowych instrumentu
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej – trafne odebranie charakteru i nastroju utworów
- Uzyskanie odpowiedniego efektu brzmieniowego poprzez rozbudzanie wyobraźni
- Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu
- Słuchanie wykonań wybitnych pianistów – rozwijanie intuicji muzycznej i osobowości artystycznej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Doskonalenie poprawności wykonania od strony techniczno-wykonawczej i interpretacyjno-muzycznej
- Rozwijanie umiejętności korygowania własnych błędów
- Sukcesywne zwiększanie czasu przeznaczonego na ćwiczenie
- Praca bardziej świadoma, ukierunkowana i efektywna
- Samodzielne odczytywanie i opracowywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania, aplikatury i dynamiki
- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury
- Zwracanie uwagi na zależność zapisu nutowego i uzyskiwanego brzmienia
- Dbłość o jak najdokładniejszą realizację zapisu nutowego
- Próby samodzielnej interpretacji utworu – realizując sugestie nauczyciela i słuchając innych wykonawców
- Dokonuje wstępnej analizy utworu
- Spostrzega i realizuje informacje na pięciolinii i poza nią

5. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi i opanowaniem tremy
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji
- Dbłość o wcześniejsze opanowanie pamięciowe utworów przygotowywanych do prezentacji publicznych
- Rozwijanie świadomego zapamiętywania – podobieństwa i różnice w przebiegu utworu
- Umiejętność krytycznego podejścia do wykonywanych utworów - samoocena

II. Sposoby realizacji celów

- Utrwalanie i rozwijanie umiejętności prawidłowego odczytywania zapisu nutowego – czytanie a vista fragmentów utworów
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności – odpowiedni dobór repertuaru
- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola:
- Ćwiczenia rozluźniające aparat gry: ramiona, łokcie, przeguby
- Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk

- Zgodnie z rozkładem materiału i zaleceniami nauczyciela ćwiczenie gam i pasaży
- Ćwiczenia prowadzące do wyrównania artykulacji i dźwięku, sprawnego podkładania 1-go palca, niezależności i aktywności palców – palcówki, wprawki
- Ćwiczenia prowadzące do równoczesnego zastosowania dwóch odmiennych rodzajów artykulacji
- Ćwiczenia polegające na eksponowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu /np. śpiewanie jednego głosu przy grze drugiego/
- Kontynuacja ćwiczeń dotyczących pedalizacji
- Regularne ćwiczenie a vista
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów, stylu, epoki – omawianie utworów np.: ilustracyjnych, kantylenowych, tanecznych, polifonii itd.
- Prezentacja utworu, propozycje wykonań i nakierowywanie ucznia do poszukiwań własnych interpretacji oraz oddania grą własnych emocji.
- Zachęcanie do słuchania muzyki – koncerty, audycje, płyty, Internet
- W celu poszerzania wiedzy muzycznej sięganie do słowników, encyklopedii i innych źródeł wiedzy muzycznej
- Omawianie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo./
- Ćwiczenia sprawdzające opanowanie pamięciowe – gra osobno z pamięci, gra wybranych fragmentów. Uczeń zna podobieństwa i różnice w utworze.
- Ćwiczenia pozwalające na jak najdłuższą koncentrację uwagi
- Ogrywanie repertuaru przed publicznością – inni uczniowie, przedszkolaki, rodzice.
- Wizualizacje występu /też sposób zachowania się na estradzie/, nagrywanie
- Rozmowy z uczniem – podnoszenie jego poczucia wartości, chwalenie, aprobata.

III. Umiejętności ucznia po klasie V

- Prawidłowa postawa przy instrumencie
- Prawidłowy, swobodny aparat gry
- Zależność związku pomiędzy prawidłową postawą i swobodą aparatu gry na jakość dźwięku
- Dbłość o realizację utworu zgodnie z zapisem muzycznym.
- Swoboda w odczytywaniu zapisu rytmicznego
- Swoboda w operowaniu różnorodną artykulacją
- Stosowanie różnorodnej dynamiki, poznawanie nowych pojęć muzycznych
- Rozwój techniki palcowej – drobnej, gra dwudźwięków, akordów, pasaży, przebiegi gamowe, chromatyczne, ornamentyka, repetycje, grupy polirytmiczne
- Umiejętność zastosowania pedalizacji – prawego i lewego
- Wyrównanie artykulacji i dźwięku, sprawne podkładanie, nadkładanie 1-go palca, niezależność i aktywność palców, bezgłośnie zamiana palców na klawiszu.

- Umiejętność stosowania równoczesnego dwóch odmiennych sposobów artykulacji
- Rozwijanie umiejętności różnicowania temp, stylu, charakteru w utworach z zachowaniem pulsu
- Umiejętność czytania a vista utworów z poziomu klasy III
- Próby oddania grą własnych emocji
- Nabyte umiejętności pozwalają na oddanie nastroju utworu: swobodne operowanie czasem, fermata, pauza, oddech, wybrzmienie, frazowanie, tempo rubato
- Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwych tekstów muzycznych
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów i utworów
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 5 znaków, pasaż toniczny z przewrotami, pasaż dominanty septymowej i czterodźwięk zmniejszony bez przewrotu, kadencje i gamy chromatyczne
- Rozwijanie umiejętności gry w zespółach, duecie, akompaniament
- Opanowanie pamięciowe utworów i publiczna ich prezentacja
- Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwych tekstów muzycznych
- Świadome i systematyczne ćwiczenie w domu oparte na nabytych umiejętnościach na lekcji
- Opanowanie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo, formy taneczne/
- Umiejętność opanowania tremy podczas występu
- Umie zaprezentować się na estradzie
- Prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie V przesłuchań.

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

- Gamy: dur i moll do 5 znaków

- 4 etiudy
- 3 utwory polifoniczne
- 3 części sonatiny /wariacje, rondo/
- 3 utwory dowolne
- Utwór na 4 ręce
- Doskonalenie czytania a vista w całorocznej pracy z uczniem

gamy	Sposób realizacji
dur	<ul style="list-style-type: none"> • Gama w 8 – ruch kombinowany – /poszerzony - raz rozbieżnie/ (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równoległe w górę + 4 oktawy równoległe w dół) • Gama w 3, 10 /gama w 6 /- równoległe przez 4 oktawy • Gama chromatyczna równoległe przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach – ruch kombinowany jak w gamie w 8 • D7 w pozycji zasadniczej przez 4 oktawy równoległe • <i>Kadencja doskonała w przewrotach</i>
moll	<ul style="list-style-type: none"> • Gama harmoniczna - ruch kombinowany /skrócony/ (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równoległe w dół) • Gama harmoniczna w 3, 10 /gama w 6/- równoległe przez 4 oktawy • Gama melodyczna – równoległe przez 4 oktawy • Gama chromatyczna – równoległe przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach jak w gamie DUROWEJ • Czterodźwięk zmniejszony w pozycji zasadniczej - równoległe przez 4 oktawy • <i>Kadencja doskonała w przewrotach</i>

W przypadku uczniów o wyższym poziomie zaawansowania

V. Proponowany program przesłuchań

	forma	program	uwagi
--	-------	---------	-------

I półrocze	Przesłuchanie techniczne	<ul style="list-style-type: none"> • Gama wg programu • Etiuda – problem techniczny do ustalenia na początku roku szkolnego 	Program należy wykonać z pamięci. Dopuszczany inny układ materiału na przesłuchaniach
	Przesłuchanie półroczne	<ul style="list-style-type: none"> • Utwór polifoniczny • I cz. Sonatiny/Sonaty • Utwór dowolny 	
II półrocze	Przesłuchanie promocyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Etiuda - /problem techniczny do ustalenia/ • utwór polifoniczny • I i II cz. lub II i III cz. Sonatiny/Sonaty • Utwór dowolny 	Program należy wykonać z pamięci

Ponadto:

- każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji.
- w ciągu roku szkolnego może być przeprowadzone przesłuchanie z czytania nut a vista
- każdy uczeń na przesłuchaniu promocyjnym lub śródrocznym jest zobligowany do zaprezentowania II cz. Sonatiny/Sonaty

Terminy przesłuchań I półrocza będą ustalane w zależności od kalendarza danego roku szkolnego /termin ferii zimowych/

W roku szkolnym w którym przypadają przesłuchania CEA kalendarium i program przesłuchań będą dostosowane do tychże.

Klasa VI

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

- Zachęcanie do słuchania muzyki z różnorodnych nośników
- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie
- Rozwijanie wyobraźni, wrażliwości artystycznej i gustu muzycznego
- Kształtowanie potrzeby własnej interpretacji dzieła muzycznego
- Zachęcanie do aktywności artystycznej
- Rozwijanie i wspieranie rozwoju osobowości ucznia

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

- Posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu i potrafi ją przekazać
- Zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
- Zna podstawowe zagadnienia metro rytmiczne – nieregularne podziały wartości rytmicznych
- Zna podstawy notacji muzycznej - /ornamentyka, arpeggia, glissanda, podwójny krzyżyk, podwójny bemol/
- W zależności od wykonywanych utworów utrwalanie i poznawanie nowych określeń muzycznych - pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych
- Zna, rozpoznaje cechy charakterystyczne budowy formalnej /ABA, rondo, etiuda, wariacje, allegro sonatowe/
- Podstawowe informacje na temat kompozytora, stylu, epoki i budowy wykonywanych utworów.

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
- Prawidłowa postawa (wysokość, odległość siedzenia, ułożenie nóg)
- Swoboda i elastyczność aparatu ruchowego (szczególnie przegubów rąk)
- Naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze
- Rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)- chwytliwość czubków palców, koordynacja rąk, niezależność pracy rąk i palców
- Stosowanie podstawowych technik gry – drobna, kantylenowa, dwudźwiękowa, akordowa, pasażowa
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato, non legato

- Realizowanie faktury homofonicznej i polifonicznej - rozwój słyszenia linearnego w polifonii dwugłosowej i trzygłosowej
- Prawidłowość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Stosowanie pedalizacji
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 5 znaków, pasaż toniczny z przewrotami, pasaż dominanty septymowej i czterodźwięk zmniejszony z przewrotami, kadencje i gamy chromatyczne
- Transponuje proste melodie, czyta a vista łatwe utwory z zakresu klasy III i IV
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela, innego ucznia
- Wprowadzenie do współpracy i słuchania drugiego wykonawcy
- Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Znajomość obu partii utworu
- Dążenie do zgodności interpretacji utworu – wspólne tempo, artykulacja, dynamika, frazowanie.
- Poznawanie utworów z różnych epok muzycznych i wykonywanie je zgodnie z odpowiednim stylem i charakterem /ilustracyjne, kantylenowe, taneczne/
- Rozbudzanie potrzeby wydobywania różnorodnych odcieni brzmieniowych instrumentu
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej – trafne odebranie charakteru i nastroju utworów
- Uzyskanie odpowiedniego efektu brzmieniowego poprzez rozbudzanie wyobraźni
- Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu
- Słuchanie wykonań wybitnych pianistów – rozwijanie intuicji muzycznej i osobowości artystycznej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu, organizacji czasu pracy
- Doskonalenie poprawności wykonania od strony techniczno-wykonawczej i interpretacyjno-muzycznej
- Rozwijanie umiejętności korygowania własnych błędów
- Sukcesywne zwiększanie czasu przeznaczanego na ćwiczenie
- Praca bardziej świadoma, ukierunkowana i efektywna
- Samodzielne odczytywanie i opracowywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania, aplikatury i dynamiki
- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury
- Zwracanie uwagi na zależność zapisu nutowego i uzyskiwanego brzmienia

- Dbłość o jak najdokładniejszą realizację zapisu nutowego
- Próby samodzielnej interpretacji utworu – realizując sugestie nauczyciela i słuchając innych wykonawców
- Dokonuje wstępnej analizy utworu
- Spostrzega i realizuje informacje na pięciolinii i poza nią

5. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi i opanowaniem tremy
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji
- Dbłość o wcześniejsze opanowanie pamięciowe utworów przygotowywanych do prezentacji publicznych
- Rozwijanie świadomego zapamiętywania – podobieństwa i różnice w przebiegu utworu
- Umiejętność krytycznego podejścia do wykonywanych utworów - samoocena

II. Sposoby realizacji celów

- Utrwalanie i rozwijanie umiejętności prawidłowego odczytywania zapisu nutowego – czytanie a vista łatwych utworów
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności – odpowiedni dobór repertuaru
- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola:
- Ćwiczenia rozluźniające aparat gry: ramiona, łokcie, przeguby
- Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk
- Zgodnie z rozkładem materiału i zaleceniami nauczyciela ćwiczenie gam i pasaży
- Ćwiczenia prowadzące do wyrównania artykulacji i dźwięku, sprawnego podkładania 1-go palca, niezależności i aktywności palców – palcówki, wprawki
- Ćwiczenia prowadzące do równoczesnego zastosowania dwóch odmiennych rodzajów artykulacji
- Ćwiczenia polegające na eksponowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu /np. śpiewanie jednego głosu przy grze drugiego/
- Kontynuacja ćwiczeń dotyczących pedalizacji
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów, stylu, epoki – omawianie utworów np.: ilustracyjnych, kantylenowych, tanecznych, polifonii itd.
- Prezentacja utworu, propozycje wykonań i nakierowywanie ucznia do poszukiwań własnych interpretacji oraz oddania grą własnych emocji.
- Zachęcanie do słuchania muzyki – koncerty, audycje, płyty, Internet
- W celu poszerzenia wiedzy muzycznej sięganie do słowników, encyklopedii i innych źródeł wiedzy muzycznej

- Omawianie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo./
- Ćwiczenia sprawdzające opanowanie pamięciowe – gra osobno z pamięci, gra wybranych fragmentów. Uczeń zna podobieństwa i różnice w utworze.
- Ćwiczenia pozwalające na jak najdłuższą koncentrację uwagi
- Ogrywanie repertuaru przed publicznością – inni uczniowie, przedszkolaki, rodzice.
- Wizualizacje występu, nagrywanie
- Rozmowy z uczniem – podnoszenie jego poczucia wartości, chwalenie, aprobata.

III. Umiejętności ucznia po klasie VI

- Prawidłowa postawa przy instrumencie
- Prawidłowy, swobodny aparat gry
- Zależność związku pomiędzy prawidłową postawą i swobodą aparatu gry na jakość dźwięku
- Dbłość o realizację utworu zgodnie z zapisem muzycznym.
- Swoboda w odczytywaniu zapisu rytmicznego
- Swoboda w operowaniu różnorodną artykulacją
- Stosowanie różnorodnej dynamiki, poznawanie nowych pojęć muzycznych
- Rozwój techniki palcowej – drobnej, gra dwudźwięków, akordów, pasaży, przebiegi gamowe, chromatyczne, ornamentyka, repetycje, grupy polirytmiczne
- Umiejętność zastosowania pedalizacji
- Wyrównanie artykulacji i dźwięku, sprawne podkładanie 1-go palca, niezależność i aktywność palców
- Umiejętność stosowania równoczesnego dwóch odmiennych sposobów artykulacji
- Rozwijanie umiejętności różnicowania temp, stylu, charakteru w utworach z zachowaniem pulsu
- Próby oddania grą własnych emocji
- Nabyte umiejętności pozwalają na oddanie nastroju utworu: swobodne operowanie czasem, fermata, pauza, oddech, wybrzmienie, frazowanie.
- Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwych tekstów muzycznych
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów i utworów
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 5 znaków, pasaż toniczny z przewrotami, pasaż dominanty septymowej i czterodźwięk zmniejszony w przewrotach, kadencje i gamy chromatyczne
- Rozwijanie umiejętności gry w zespołach, duecie, akompaniament /w ramach programu nauczania uczeń ma obowiązek wykonać utwór na cztery ręce/
- Opanowanie pamięciowe utworów i publiczna ich prezentacja
- Świadome i systematyczne ćwiczenie w domu oparte na nabytych umiejętnościach na lekcji
- Rozwijanie kreatywności ucznia

- Dzięki rozwiniętej wyobraźni i wrażliwości muzycznej właściwie buduje klimat utworów, nadając im artystyczny kształt, będący wyrazem nadbudowy nabytych umiejętności w ciągu nauki w szkole muzycznej I stopnia.
- Czytanie a vista utworów z zakresu klasy III i IV
- Kontynuacja gry zespołowej
- Nieustająca pracy nad koncentracją uwagi, pamięciowym opanowaniem utworów i ich prezentacją podczas występów publicznych
- Bazowanie na systematycznym i świadomym ćwiczeniu w domu
- Opanowanie literatury fortepianowej w wymaganym zakresie.
- Opanowanie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo, formy taneczne/
- Prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie VI przesłuchań.

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

⋮

- Gamy: dur i moll do 5 znaków
- 2-3 etiudy
- 2 utwory polifoniczne /obowiązkowo jedna Inwencja J. S. Bacha/
- 2-3 części sonatiny /wariacje, rondo/
- 2 utwory dowolne
- Doskonalenie czytania a vista w całorocznej pracy z uczniem

gamy	Sposób realizacji
dur	<ul style="list-style-type: none"> • Gama w 8 – ruch kombinowany – rozszerzony - /2 razy rozbieżnie/ (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równoległe w górę i w dół + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równoległe w dół) • Gama w 3, 6, 10 - równoległe przez 4 oktawy • Gama chromatyczna równoległe przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach – ruch kombinowany jak w gamie w 8. • D7 w przewrotach przez 4 oktawy równoległe • <i>Kadencja doskonała w przewrotach</i>
moll	<ul style="list-style-type: none"> • Gama harmoniczna - ruch kombinowany /skrócony/ (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy rozbieżnie w górę i w dół + 2 oktawy w górę + 4 oktawy równoległe w dół) • Gama harmoniczna w 3, 6, 10 – równoległe przez 4 oktawy

	<ul style="list-style-type: none"> • Gama melodyczna – równolegle przez 4 oktawy • Gama chromatyczna – równolegle przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach jak w gamie DUROWEJ • Czterodźwięk zmniejszony w przewrotach - równolegle przez 4 oktawy • <i>Kadencja doskonała w przewrotach</i>
--	---

W przypadku uczniów o wyższym poziomie zaawansowania

V. Proponowany program przesłuchań

	forma	program	uwagi
I półrocze	Przesłuchanie techniczne z czytaniem a vista	<ul style="list-style-type: none"> • Materiał klasy III/IV • 2 gamy dur, moll wg programu 	dopuszczany inny układ materiału na przesłuchaniu
	Przesłuchanie półroczne	<ul style="list-style-type: none"> • Utwór polifoniczny • Etiuda – drobna technika • I cz. Sonatiny/sonaty, rondo, wariacje • Utwór dowolny 	Program należy wykonać z pamięci
II półrocze	Przesłuchanie końcoworoczne	<ul style="list-style-type: none"> • 2 Etiudy – technika: drobna i do wyboru • utwór polifoniczny • I cz. Sonatiny/Sonaty • Utwór dowolny 	Program należy wykonać z pamięci

Ponadto:

- każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji
- w klasie VI obowiązkowe przesłuchanie z czytania a vista

Terminy i program przesłuchań I półrocza będą również ustalane w zależności od kalendarza danego roku szkolnego /termin ferii zimowych/.

Klasa VII

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie
- Rozwijanie wyobraźni, wrażliwości artystycznej i gustu muzycznego
- Kształtowanie potrzeby własnej interpretacji dzieła muzycznego
- Zachęcanie do aktywności artystycznej i czerpania z tego satysfakcji
- Rozwijanie i wspieranie rozwoju osobowości ucznia
- Ustawiczne przypominanie o nawyku słuchania muzyki z różnorodnych nośników

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

- Posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu i potrafi ją przekazać
- Zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
- Zna podstawowe zagadnienia metro rytmiczne – nieregularne podziały wartości rytmicznych
- Zna podstawy notacji muzycznej - /ornamentyka, arpeggia, glissanda, podwójny krzyżyk, podwójny bemol/
- W zależności od wykonywanych utworów utrwalanie i poznawanie nowych określeń muzycznych - pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych
- Zna, rozpoznaje cechy charakterystyczne budowy formalnej /ABA, rondo, etiuda, wariacje, allegro sonatowe/
- Podstawowe informacje na temat kompozytora, stylu, epoki i budowy wykonywanych utworów.

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
 - ✓ prawidłowa postawa, swoboda i elastyczność aparatu ruchowego, naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze, rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)
- Stosowanie podstawowych technik gry – drobna, kantylenowa, dwudźwiękowa, akordowa, pasażowa, repetycyjna.
- Niezależność i synchronizacja pracy rąk (zwrócenie uwagi na sprawność

techniczną lewej ręki)

- Realizacja ozdobników – tryle, mordenty, arpeggia, tremola, glissanda
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato, non legato z uwzględnieniem estetyki brzmienia, wrażliwości na barwę, zastosowania szerokiej skali dynamicznej
- Realizowanie faktury homofonicznej i polifonicznej - rozwój słyszenia linearnego w polifonii dwugłosowej i trzygłosowej
- umiejętność prowadzenia dwóch głosów jedną ręką
- Prawidłowość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Stosowanie pedalizacji – pedała rytmiczny, synkopowany, użycie lewego pedału
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 5 znaków, pasaż toniczny z przewrotami, pasaż dominanty septymowej i czterodźwięk zmniejszony w przewrotach, kadencja
- Transponuje proste melodie, doskonali techniki czytania a vista
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Wprowadzanie struktur polirytmicznych
- Realizacja ozdobników - tryle, arpeggia ,glissanda, tremola
- Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela, innego ucznia
- Wprowadzenie do współpracy i słuchania drugiego wykonawcy
- Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Znajomość obu partii utworu
- Dążenie do zgodności interpretacji utworu – wspólne tempo, artykulacja, dynamika, frazowanie
- Poznawanie utworów z różnych epok muzycznych i wykonywanie je zgodnie z odpowiednim stylem i charakterem /ilustracyjne, kantylenowe, taneczne/
- Rozbudzanie potrzeby wydobywania różnorodnych odcieni brzmieniowych instrumentu
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej – trafne odebranie charakteru i nastroju utworów
- Uzyskanie odpowiedniego efektu brzmieniowego poprzez rozbudzenie wyobraźni
- Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu
- Słuchanie wykonań wybitnych pianistów – rozwijanie intuicji muzycznej i osobowości artystycznej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Doskonalenie poprawności wykonania od strony techniczno-wykonawczej i interpretacyjno-muzycznej
- Rozwijanie umiejętności korygowania własnych błędów
- Sukcesywne zwiększanie czasu przeznaczonego na ćwiczenie – biorąc pod uwagę higienę organizacji pracy w domu (czas pracy i odpoczynku)
- Praca bardziej świadoma, ukierunkowana i efektywna
- Samodzielne odczytywanie i opracowywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania, aplikatury i dynamiki
- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury
- Zwracanie uwagi na zależność zapisu nutowego i uzyskiwanego brzmienia
- Dbłość o jak najdokładniejszą realizację zapisu nutowego
- Próby samodzielnej interpretacji utworu – realizując sugestie nauczyciela i słuchając innych wykonawców
- Dokonuje wstępnej analizy utworu
- Spostrzega i realizuje informacje na pięciolinii i poza nią

5. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi i opanowaniem tremy /techniki oddechowe, relaksacyjne, aktywizujące/
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji
- Dbłość o wcześniejsze opanowanie pamięciowe utworów przygotowywanych do prezentacji publicznych
- Rozwijanie świadomego zapamiętywania – podobieństwa i różnice w przebiegu utworu
- Rozbudzanie w uczniu świadomości własnej interpretacji i kreowania dzieła muzycznego
- Umiejętność krytycznego podejścia do wykonywanych utworów – samoocena i wyciąganie wniosków
- Współpraca z innymi instrumentalistami – duet, zespół kameralny

II. Sposoby realizacji celów

- Utrwalanie i rozwijanie umiejętności prawidłowego odczytywania zapisu nutowego – czytanie a vista łatwych utworów
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności – odpowiedni dobór repertuaru
- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola:
 - Ćwiczenia rozluźniające aparat gry: ramiona, łokcie, przeguby
 - Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk
 - Zgodnie z rozkładem materiału i zaleceniami nauczyciela ćwiczenie gam i pasaży
 - Ćwiczenia prowadzące do wyrównania artykulacji i dźwięku, sprawnego podkładania 1-go palca, niezależności i aktywności palców – palcówki, wprawki
 - Ćwiczenia prowadzące do równoczesnego zastosowania dwóch odmiennych rodzajów artykulacji
 - Ćwiczenia polegające na ekspozowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu /np. śpiewanie jednego głosu przy grze drugiego/
 - Kontynuacja ćwiczeń dotyczących pedalizacji
 - Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów, stylu, epoki – omawianie utworów np.: ilustracyjnych, kantylenowych, tanecznych, polifonii itd.
 - Prezentacja utworu, propozycje wykonań i nakierowywanie ucznia do poszukiwań własnych interpretacji oraz oddania grą własnych emocji.
 - Zachęcanie do słuchania muzyki – koncerty, audycje, płyty, Internet
 - W celu poszerzenia wiedzy muzycznej sięganie do słowników, encyklopedii i innych źródeł wiedzy muzycznej
 - Omawianie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo./
 - Ćwiczenia sprawdzające opanowanie pamięciowe – gra osobno z pamięci, gra wybranych fragmentów. Uczeń zna podobieństwa i różnice w utworze.
 - Ćwiczenia pozwalające na jak najdłuższą koncentrację uwagi
 - Ogrywanie repertuaru przed publicznością – inni uczniowie, przedszkolaki, rodzice.
 - Wizualizacje występu, nagrywanie
 - Rozmowy z uczniem – podnoszenie jego poczucia wartości, chwalenie, aprobata.

III. Umiejętności ucznia po klasie VII

- Prawidłowa postawa przy instrumencie
- Prawidłowy, swobodny aparat gry
- Zależność związku pomiędzy prawidłową postawą i swobodą aparatu gry na jakość dźwięku
- Dbłość o realizację utworu zgodnie z zapisem muzycznym.
- Swoboda w odczytywaniu zapisu rytmicznego
- Swoboda w operowaniu różnorodną artykulacją

- Stosowanie różnorodnej dynamiki, poznawanie nowych pojęć muzycznych
- Rozwój techniki palcowej – drobnej, gra dwudźwięków, akordów, pasaży, przebiegi gamowe, chromatyczne, ornamentyka, repetycje, grupy polirytmiczne
- Umiejętność zastosowania pedalizacji
- Wyrównanie artykulacji i dźwięku, sprawne podkładanie 1-go palca, niezależność i aktywność palców
- Umiejętność stosowania równoczesnego dwóch odmiennych sposobów artykulacji
- Rozwijanie umiejętności różnicowania temp, stylu, charakteru w utworach z zachowaniem pulsu
- Próby oddania grą własnych emocji
- Nabyte umiejętności pozwalają na oddanie nastroju utworu: swobodne operowanie czasem, fermata, pauza, oddech, wybrzmienie, frazowanie.
- Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwych tekstów muzycznych
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów i utworów
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 7 znaków, pasaż toniczny z przewrotami, pasaż dominanty septymowej i czterodźwięk zmniejszony w przewrotach, kadencje w przewrotach i gamy chromatyczne
- Rozwijanie umiejętności gry w zespołach, duecie, akompaniament
- Opanowanie pamięciowe utworów i publiczna ich prezentacja
- Świadome i systematyczne ćwiczenie w domu oparte na nabytych umiejętnościach na lekcji
- Rozwijanie kreatywności ucznia
- Dzięki rozwiniętej wyobraźni i wrażliwości muzycznej właściwie buduje klimat utworów, nadając im artystyczny kształt, będący wyrazem nadbudowy nabytych umiejętności w ciągu nauki w szkole muzycznej I stopnia.
- Czytanie a vista utworów z zakresu klasy IV
- Kontynuacja gry zespołowej
- Nieustająca pracy nad koncentracją uwagi, pamięciowym opanowaniem utworów i ich prezentacją podczas występów publicznych
- Bazowanie na systematycznym i świadomym ćwiczeniu w domu
- Opanowanie literatury fortepianowej w wymaganym zakresie.
- Opanowanie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo, formy taneczne/
- Prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie VII przesłuchań.

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

:

- Gamy: dur i moll do 7 znaków
- 2-3 etiudy
- 2 utwory polifoniczne /obowiązkowo jedna Inwencja J. S. Bacha/
- 2-3 części sonatiny/sonaty, /wariacje, rondo/
- 2 utwory dowolne
- Doskonalenie czytania a vista w całorocznej pracy z uczniem

gamy	Sposób realizacji
dur	<ul style="list-style-type: none"> • Gama w 8 – ruch kombinowany – /rozszerzony - 2 razy rozbieżnie – jak kl. VI/ • Gama w 3, 6, 10 – równoległe, <i>ruch kombinowany (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równoległe w dół)</i> • Gama chromatyczna równoległe przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach – ruch kombinowany jak w gamie w 8. • D7 w przewrotach – równoległe / <i>ruch kombinowany jak w gamie w 8</i> • Kadencja doskonała w przewrotach
moll	<ul style="list-style-type: none"> • Gama harmoniczna - ruch kombinowany /skrócony/ • Gama harmoniczna w 3, 6, 10 – równoległe / <i>ruch kombinowany (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równoległe w dół)</i> • Gama melodyczna – równoległe przez 4 oktawy • Gama chromatyczna – równoległe przez 4 oktawy • Pasaż toniczny w przewrotach jak w gamie DUROWEJ • Czterodźwięk zmniejszony w przewrotach - równoległe/ <i>ruch kombinowany</i> • Kadencja doskonała w przewrotach

W przypadku uczniów o wyższym poziomie zaawansowania

V. Proponowany program przesłuchań

	forma	program	uwagi
I półrocze	Przesłuchanie półroczne	<ul style="list-style-type: none"> • Utwór polifoniczny • Etiuda – drobna technika • I cz. Sonatiny/sonaty /rondo, wariacje/ • Utwór dowolny 	dopuszczany inny układ materiału na przesłuchaniach Program należy wykonać z pamięci
I lub II półrocze	Przesłuchanie techniczne z czytaniem a vista oraz samodzielnym przygotowaniem utworu	<ul style="list-style-type: none"> • Materiał klasy IV • 2 gamy dur, moll wg programu 	
II półrocze	Przesłuchanie końcoworoczne	<ul style="list-style-type: none"> • 2 Etiudy – technika: drobna i do wyboru • utwór polifoniczny • I cz. Sonatiny/Sonaty • Utwór dowolny 	Program należy wykonać z pamięci

Ponadto:

- każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji.

Terminy i program przesłuchań I półrocza będą również ustalone w zależności od kalendarza danego roku szkolnego /termin ferii zimowych/.

Klasa VIII

I. Cele kształcenia

1. Rozbudzenie wrażliwości muzycznej i zainteresowania muzyką

- Kształtowanie wrażliwości na dźwięk, brzmienie
- Rozwijanie wyobraźni, wrażliwości artystycznej i gustu muzycznego
- Kształtowanie potrzeby własnej interpretacji dzieła muzycznego
- Zachęcanie do aktywności artystycznej i czerpania z tego satysfakcji
- Rozwijanie i wspieranie rozwoju osobowości ucznia
- Ustawiczne przypominanie o nawyku słuchania muzyki z różnorodnych nośników
- Ukierunkowanie ucznia do dalszego kształcenia muzycznego

2. Zdobywanie podstawowej wiedzy o muzyce

- Posiada podstawową wiedzę o historii i budowie instrumentu i potrafi ją przekazać
- Zna podstawowe terminy i pojęcia z zakresu systemu temperowanego
- Zna podstawowe zagadnienia metro rytmiczne – nieregularne podziały wartości rytmicznych
- Zna podstawy notacji muzycznej - /ornamentyka, arpeggia, glissanda, podwójny krzyżyk, podwójny bemol/
- W zależności od wykonywanych utworów utrwalanie i poznawanie nowych określeń muzycznych - pojęcia (również w języku włoskim) dotyczące oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych i interpretacyjnych
- Zna, rozpoznaje cechy charakterystyczne budowy formalnej /ABA, rondo, etiuda, wariacje, allegro sonatowe/
- Podstawowe informacje na temat kompozytora, stylu, epoki i budowy wykonywanych utworów.
- Świadome i samodzielne poruszanie się w świecie sztuki - stylu, epok, kompozytorów w wyniku nabytej wiedzy i umiejętności technicznych

3. Kształcenie umiejętności gry na fortepianie

- Wydobywanie i kształtowanie odpowiedniego dźwięku na instrumencie
- Podstawy prawidłowego aparatu gry
prawidłowa postawa, swoboda i elastyczność aparatu ruchowego, naturalne ułożenie i oparcie rąk na i w klawiaturze, rozwijanie samodzielności pracy palców (dostosowane do stopnia zaawansowania ucznia)
- Stosowanie podstawowych technik gry – drobna, kantylenowa, dwudźwiękowa, akordowa, pasażowa, repetycyjna – wirtuozostwo

- Niezależność i synchronizacja pracy rąk (zwrócenie uwagi na sprawność techniczną lewej ręki)
- Realizacja ozdobników – tryle, mordenty, arpeggia, tremola, glissanda
- Gra różnymi sposobami artykulacji: portato, legato, staccato, non legato z uwzględnieniem estetyki brzmienia, wrażliwości na barwę, zastosowania szerokiej skali dynamicznej
- Realizowanie faktury homofonicznej i polifonicznej - rozwój słyszenia linearnego w polifonii dwugłosowej, trzygłosowej oraz czterogłosowej
- umiejętność prowadzenia dwóch głosów jedną ręką
- Prawidłowość proporcji brzmienia pomiędzy melodią a akompaniamentem
- Elementarne zasady prowadzenia frazy.
- Stosowanie pedalizacji – pedał rytmiczny, synkopowany, półpedał, palcowy, użycie lewego pedału
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 7 znaków, pasaż toniczny z przewrotami, pasaż dominanty septymowej i czterodźwięk zmniejszony w przewrotach, kadencja w przewrotach i gama chromatyczna
- Transponuje proste melodie, doskonali techniki czytania a vista
- Umiejętność grania utworu w odpowiednim tempie z utrzymaniem pulsu.
- Rozszerzanie struktur polirytmicznych
- Realizacja ozdobników - tryle, mordenty, arpeggia, glissanda, tremola
- Wdrażanie do gry na 4 ręce - towarzyszenie nauczyciela, innego ucznia
- Wprowadzenie do współpracy i słuchania drugiego wykonawcy
- Rozwijanie współodpowiedzialności za grę w zespole
- Znajomość obu partii utworu
- Dążenie do zgodności interpretacji utworu – wspólne tempo, artykulacja, dynamika, frazowanie
- Poznawanie utworów z różnych epok muzycznych i wykonywanie je zgodnie z odpowiednim stylem i charakterem /ilustracyjne, kantylenowe, taneczne/
- Rozbudzanie potrzeby wydobycia różnorodnych odcieni brzmieniowych instrumentu
- Poznawanie różnorodnych utworów, zróżnicowanych charakterem
- Wpływ właściwego aparatu gry na wydobywany dźwięk
- Rozwijanie wrażliwości, ekspresji i wyobraźni muzycznej – trafne odebranie charakteru i nastroju utworów
- Uzyskanie odpowiedniego efektu brzmieniowego poprzez rozbudzanie wyobraźni
- Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu
- Słuchanie wykonań wybitnych pianistów – rozwijanie intuicji muzycznej i osobowości artystycznej

4. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie

- Wprowadzanie, pokazywanie na lekcjach sposobów samodzielnej pracy
- Wdrażanie nawyków systematycznej, świadomej pracy w domu
- Doskonalenie poprawności wykonania od strony techniczno-wykonawczej i interpretacyjno-muzycznej
- Rozwijanie umiejętności korygowania własnych błędów
- Sukcesywne zwiększanie czasu przeznaczonego na ćwiczenie – biorąc pod uwagę higienę organizacji pracy w domu (czas pracy i odpoczynku)
- Praca bardziej świadoma, ukierunkowana i efektywna
- Samodzielne odczytywanie i opracowywanie prostych utworów w kluczach wiolinowym i basowym
- Poprawność realizacji wysokości dźwięków, rytmu, metrum, podstawowego frazowania, aplikatury i dynamiki
- Orientacja przestrzenna we wszystkich rejestrach klawiatury
- Zwracanie uwagi na zależność zapisu nutowego i uzyskiwanego brzmienia
- Dbłość o jak najdokładniejszą realizację zapisu nutowego
- Próby samodzielnej interpretacji utworu – realizując sugestie nauczyciela i słuchając innych wykonawców
- Dokonuje wstępnej analizy utworu
- Spostrzega i realizuje informacje na pięciolinii i poza nią

5. Publiczna prezentacja

- Praca nad umiejętnością koncentracji uwagi i opanowaniem tremy /techniki oddechowe, relaksacyjne, aktywizujące/
- Umiejętność opanowania pamięciowego utworu i jego prezentacji
- Dbłość o wcześniejsze opanowanie pamięciowe utworów przygotowywanych do prezentacji publicznych
- Rozwijanie świadomego zapamiętywania – podobieństwa i różnice w przebiegu utworu
- Rozbudzanie w uczniu świadomości własnej interpretacji i kreowania dzieła muzycznego
- Umiejętność krytycznego podejścia do wykonywanych utworów – samoocena i wyciąganie wniosków
- Współpraca z innymi instrumentalistami – duet, zespół kameralny
- Przygotowanie i utrzymywanie w gotowości przygotowanych utworów

II. Sposoby realizacji celów

- Utrwalanie i rozwijanie umiejętności prawidłowego odczytywania zapisu nutowego – czytanie a vista łatwych utworów
- Dostosowanie poznawanych utworów do nabytej wiedzy i umiejętności – odpowiedni dobór repertuaru

- Permanentna praca nad aparatem gry i postawą przy instrumencie oraz ciągła jego kontrola:
- Ćwiczenia rozluźniające aparat gry: ramiona, łokcie, przeguby
- Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk
- Zgodnie z rozkładem materiału i zaleceniami nauczyciela ćwiczenie gam i pasaży
- Ćwiczenia prowadzące do wyrównania artykulacji i dźwięku, sprawnego podkładania 1-go palca, niezależności i aktywności palców – palcówki, wprawki
- Ćwiczenia prowadzące do równoczesnego zastosowania dwóch odmiennych rodzajów artykulacji
- Ćwiczenia polegające na eksponowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu /np. śpiewanie jednego głosu przy grze drugiego/
- Kontynuacja ćwiczeń dotyczących pedalizacji
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów, stylu, epoki – omawianie utworów np.: ilustracyjnych, kantylenowych, tanecznych, polifonii itd.
- Prezentacja utworu, propozycje wykonań i nakierowywanie ucznia do poszukiwań własnych interpretacji oraz oddania grą własnych emocji.
- Zachęcanie do słuchania muzyki – koncerty, audycje, płyty, Internet
- W celu poszerzania wiedzy muzycznej sięganie do słowników, encyklopedii i innych źródeł wiedzy muzycznej
- Omawianie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo./
- Ćwiczenia sprawdzające opanowanie pamięciowe – gra osobno z pamięci, gra wybranych fragmentów. Uczeń zna podobieństwa i różnice w utworze.
- Ćwiczenia pozwalające na jak najdłuższą koncentrację uwagi
- Ogrywanie repertuaru przed publicznością – inni uczniowie, przedszkolaki, rodzice.
- Wizualizacje występu, nagrywanie
- Rozmowy z uczniem – podnoszenie jego poczucia wartości, chwalenie, aprobata.

III. Umiejętności ucznia po klasie VIII

- Prawidłowa postawa przy instrumencie
- Prawidłowy, swobodny aparat gry
- Zależność związku pomiędzy prawidłową postawą i swobodą aparatu gry na jakość dźwięku
- Dbałość o realizację utworu zgodnie z zapisem muzycznym.
- Swoboda w odczytywaniu zapisu rytmicznego
- Swoboda w operowaniu różnorodną artykulacją
- Stosowanie różnorodnej dynamiki, poznawanie nowych pojęć muzycznych
- Rozwój techniki palcowej – drobnej, gra dwudźwięków, akordów, pasaży, przebiegi gamowe, chromatyczne, ornamentyka, repetycje, grupy polirytmiczne
- Umiejętność zastosowania pedalizacji

- Wyrównanie artykulacji i dźwięku, sprawne podkładanie 1-go palca, niezależność i aktywność palców
- Umiejętność stosowania równoczesnego dwóch odmiennych sposobów artykulacji
- Rozwijanie umiejętności różnicowania temp, stylu, charakteru w utworach z zachowaniem pulsu
- Próby oddania grą własnych emocji
- Nabyte umiejętności pozwalają na oddanie nastroju utworu: swobodne operowanie czasem, fermata, pauza, oddech, wybrzmienie, frazowanie.
- Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwych tekstów muzycznych
- Przekazanie podstawowych informacji na temat kompozytorów i utworów
- Gra prawidłowo gamy majorowe i minorowe do 7 znaków, pasaż toniczny z przewrotami, pasaż dominanty septymowej i czterodźwięk zmniejszony w przewrotach, kadencja w przewrotach i gama chromatyczna
- Rozwijanie umiejętności gry w zespołach, duecie, akompaniament
- Opanowanie pamięciowe utworów i publiczna ich prezentacja
- Świadome i systematyczne ćwiczenie w domu oparte na nabytych umiejętnościach na lekcji
- Rozwijanie kreatywności ucznia
- Dzięki rozwiniętej wyobraźni i wrażliwości muzycznej właściwie buduje klimat utworów, nadając im artystyczny kształt, będący wyrazem nadbudowy nabytych umiejętności w ciągu nauki w szkole muzycznej I stopnia.
- Czytanie a vista utworów z zakresu klasy IV/V
- Kontynuacja gry zespołowej
- Nieustająca pracy nad koncentracją uwagi, pamięciowym opanowaniem utworów i ich prezentacją podczas występów publicznych
- Bazowanie na systematycznym i świadomym ćwiczeniu w domu
- Opanowanie literatury fortepianowej w wymaganym zakresie.
- Opanowanie podstawowych pojęć w zakresie formy wykonywanych utworów – /motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik – forma: AB, ABA, utwory polifonizujące i polifoniczne, wariacje, rondo, formy taneczne/
- Prezentacja przygotowanego programu podczas planowanych w klasie VII przesłuchań.

IV. Materiał do realizacji w ciągu roku szkolnego

:

- Gamy: dur i moll do 7 znaków
- 2-3 etiudy
- 2 utwory polifoniczne /sinfonia lub Preludium i Fuga J. S. Bacha/
- 2 części sonatiny/sonaty /wariacje, rondo/
- 2 utwory dowolne
- Doskonalenie czytania a vista w całorocznej pracy z uczniem

gamy	Sposób realizacji
dur	<ul style="list-style-type: none"> • Gama w 8 – ruch kombinowany /rozszerzony - 2 razy rozbieżnie – jak kl. VI/ • Gama w 3, 6, 10 równoległe / <i>ruch kombinowany (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy rozbieżnie + 2 oktawy równoległe w dół)</i> • Gama chromatyczna równoległe / <i>ruch kombinowany (2 oktawy równoległe + rozbieżnie +2 oktawy w górę + 4 oktawy w dół)</i> • Pasaż toniczny w przewrotach – ruch kombinowany jak w gamie w 8. • D7 w przewrotach równoległe / <i>ruch kombinowany jak w gamie w 8</i> • Kadencja doskonała w przewrotach
moll	<ul style="list-style-type: none"> • Gama harmoniczna - ruch kombinowany /skrócony/ • Gama harmoniczna w 3, 6, 10 równoległe / <i>ruch kombinowany (2 oktawy równoległe w górę + 2 oktawy równoległe w dół)</i> • Gama melodyczna – równoległe przez 4 oktawy • Gama chromatyczna równoległe / <i>ruch kombinowany (2 oktawy równoległe + rozbieżnie +2 oktawy w górę + 4 oktawy w dół)</i> • Pasaż toniczny w przewrotach jak w gamie DUROWEJ • Czterodźwięk zmniejszony w przewrotach równoległe / <i>ruch kombinowany jak gama w 8</i> • Kadencja doskonała w przewrotach

W przypadku uczniów o wyższym poziomie zaawansowania

V. Program przesłuchań

	forma	program	uwagi
I półrocze	Przesłuchanie półrocze	<ul style="list-style-type: none"> • Utwór polifoniczny • Utwór dowolny • Etiuda – drobna technika • I cz. sonatiny/sonaty 	dopuszczany inny układ materiału na przesłuchaniu
I lub II półrocze	Przesłuchanie techniczne z czytaniem a vista oraz samodzielnym przygotowaniem utworu	<ul style="list-style-type: none"> • Materiał klasy IV/V • 2 gamy dur, moll wg programu 	Program należy wykonać z pamięci
II półrocze	Przesłuchanie kończące naukę w O.S.M. I. st.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinfonia lub Preludium i Fuga J. S. Bacha • Etiuda uwzględniająca technikę palcową obu rąk • Etiuda zawierająca inny 	Program należy wykonać z pamięci

		<p>problem techniczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dwie części Sonaty klasycznej: <ul style="list-style-type: none"> ✓ do wyboru: allegro sonatowe, rondo lub wariacje ✓ wolna część cyklu sonatowego • Utwór dowolny 	
--	--	--	--

Ponadto:

- każdy uczeń powinien zaprezentować się publicznie podczas organizowanych koncertów lub audycji

Terminy i program przesłuchań I półrocza będą również ustalone w zależności od kalendarza danego roku szkolnego /termin ferii zimowych/.

VI. Proponowany wybór literatury fortepianowej

Klasa I

1. Gamy i pasaże z. I

2. Szkoły i zbiory utworów dla początkujących /do wyboru/

- C. Druszkiewiczowa - Podręcznik nauczania gry na fortepianie
- M. Aaron – „Methode de piano”
- M. Biskupska - „Pierwsze kroki” 1947r.
- C. Czerny – „Etiudy dla początkujących” nr 1,2,4,14
- L. Mozart „Zbiór utworów fortepianowych dla początkujących”
- K. M. Klechniowska - Szkoła na fortepian.
- St. Markiewiczówna – Do re mi fa sol
- J. Garścia – A b c
- M. Grzebalska – Krasnoludki grają na fortepianie
- Ch. Hevre et J. Pouillard - “Methode de Piano”
- W. A. Palmer, M. Manus, A. Vick Lethco – Szkoła na fortepian

3. Etiudy /do wyboru/

- C. Czerny - Pierwszy nauczyciel op. 599
- H. Gnesina - 23 Małe etiudy dla początkujących
- St. Raube (opracowanie) - Etiudy dla dzieci, z. I
- K. Różycki (opracowanie) - Wybór etiud op. 7, op. 12
- W. Sawicka - G. Stempniowa (opracowanie) - Etiudy z. I
- L. Schytte - 25 Łatwych etiud op. 108
- L. Schytte - Etiudy op. 106.
- I. Wiłkomirska (opracowanie) - Etiudy dla początkujących

4. Utwory polifonizujące i utwory dawnych mistrzów /do wyboru/

- Anonimy czeskie - „Kutnohorska kniika menuetow”
- B. Bartók - „Die erste Zeit am Klavier“
- M. Frey - Dwadzieścia łatwych utworów polifonicznych
- H. Gnesina - Elementarz muzyczny
- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) - Szkoła czytania nut
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian - Chrestomatia
- J. Hofmann – A. Rieger - Dawne tańce i melodie, cz. I
- Z. Śliwiński (opracowanie) - Z dawnych wieków

5. Formy klasyczne /do wyboru/

- St. Raube - Sonatiny dla dzieci z. I
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwa klasyka z. I i II
- J. Hofmann, A. Rieger – Wybrane sonatiny z. I
- J. Garścia - Małe sonatiny op.51
- J. Garścia - 2 sonatiny op.68
- J. Garścia - Sonatina op.4 nr 1
- L. Miklaszewski – Sonatiny

6. Utwory różne /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne, z. I
- B. Bartók - Mikrokosmos, z. 1
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwe piosenki
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwy blues
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwe piosenki wakacyjne
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwe kolędy
- M. Biskupska, D. Bruce - Ja i pianino cz. I, II
- W. Chmielowska - Świątek dziecięcy
- J. Garścia - Miniatury op. 5
- J. Garścia - Obrazki muzyczne dla najmłodszych op. 21.
- J. Garścia - Ulubione nutki op. 27
- J. Garścia - Igraszki zimowe
- J. Garścia - Ikebana
- M. Figiel - Bajkowe nutki
- D. Kabalewski - Łatwe utwory op. 39
- M. Magin - Tańce
- S. Prószyński - Łatwe utwory
- S. Raube (opracowanie) - Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
- A. Rowley: Erholung op. 37 / Peters /

7. Utwory na cztery ręce /do wyboru/

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) - Wybór łatwych utworów na 4 ręce z. I
- A. Diabelli - Ćwiczenia melodyjne op. 149

- J. Garścia: Graj ze mną na 4 ręce op. 37
- L. Barenbojm (opracowanie) – Zbiór utworów fortepianowych, etiud i utworów na 4 ręce
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian - Wypisy z pedagogicznego repertuaru fortepianowego
- S. Majkapar (opracowanie Z. Śliwiński) - Pierwsze kroki
- M. Preuschoff-Kazimierczakowa, F. Woźniak - Muzyka dla najmłodszych
- A. Różycki - ABC na fortepian
- F. Rybicki - „Pierwsze kroki” - czytanki dwugłosowe
- D. Uhl-Herkoperec - „Kolędy na cztery ręce w łatwym układzie”

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

KLASA II

1. Gamy i pasaże z. I

2. Szkoły i zbiory utworów dla początkujących

- A. Lachert - Nuta, dźwięk, klawisz
- S. Lachowicka - Zbiór utworów fortepianowych cz. I i II
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian - Chrestomatia cz. I i II
- A. Nikołajew (opracowanie) - Szkoła na fortepian cz. I i cz. 11
- E. Schytte, K. Aschau - Szkoła na fortepian
- M. Grzebalska - „Krasnoludki grają na fortepianie” z. I i II

3. Etiudy /do wyboru/

- K. Czerny - Pierwszy nauczyciel op. 599
- F. Le Couppey - Elementarz op. 17
- I. Duvernoy - Etiudy elementarne op. 176
- E. Fedorczenko, E. Efruzi (opracowanie) - Wybrane etiudy na podwójne dźwięki z. I
- H. Gnesina - 23 Małe etiudy dla początkujących
- M. Grzebalska – Krasnoludki grają na fortepianie z. II
- H. Lemoine - Etiudy dziecięce op. 37
- N. Nikołajew, W. A. Natanson, S. Kisiel (opracowanie) - Zbiór etiud i utworów technicznych

- S. Raube (opracowanie) - Etiudy dla dzieci, z. I i II.
- L. Różycki (opracowanie S. Raube) - Wybór etiud op. 7, op. 12
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie) - Etiudy z. I i II
- L. Schytte - 25 łatwych etiud op. 108
- L. Schytte - Etiudy op. 106 /cd./.
- D. Wiłkomirska (opracowanie) - Etiudy dla początkujących

4. Utwory polifoniczne/polifonizujące i utwory dawnych mistrzów /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne z. I
- J. S. Bach - łatwe utwory.
- B. Bartók - Pierwsze chwile przy fortepianie
- J. Hofmann - A. Rieger (opracowanie) - Szkoła czytania nut
- J. Hofmann - A. Rieger (opracowanie) – Dawne tańce i melodie z. I
- S. Lachowicka, B. Wolman (opracowanie) - Utwory polifoniczne
- Z. Śliwiński (opracowanie) - Z dawnych wieków
- G. Türk - Menuety

5. Formy klasyczne /do wyboru/

- J. Hofmann - A. Rieger (opracowanie) - Wybrane sonatiny z. I.
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian - Wypisy z pedagogicznego repertuaru fortepianowego
- S. Raube (opracowanie) - Wybór sonatin dla dzieci, z. 1.
- J. Garścia - Małe sonatiny op.51
- L. Miklaszewski - Sonatiny

6. Utwory różne /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne z. I
- B. Bartók - Pierwsze chwile przy fortepianie
- B. Bartók - Mikrokosmos z. I
- B. Bartók - Gyermeknek
- J. Biskupski - Łatwe fantazje na fortepian
- M. Biskupska, D. Bruce - Ja i pianino - zeszyt II, III
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwa klasyka - zeszyt II cd
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwe piosenki
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwy blues

- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwe kolędy
- M. Biskupska, D. Bruce - Łatwe piosenki wakacyjne
- J. Dzielska - Kolorowe kamyki
- J. Garścia – Ikebana
- J. Garścia - Najłatwiejsze utwory dla dzieci op. 3
- J. Garścia - Miniatury op. 5
- J. Garścia - Obrazki muzyczne dla najmłodszych op. 21
- J. Garścia - Rondino op. 52, nr 1.
- J. Garścia - Sonatiny op. 51.
- J. Garścia - Sonatina op. 38 nr 1.
- J. Garścia - Ulubione nutki op. 27
- A. Greczaninow - Album dla dzieci op. 98
- A. Greczaninow - Szklane perły op. 123
- A. Greczaninow - Album dziadunia op. 119
- D. Kabalewski - Łatwe utwory op. 39
- M. Klechniowska - Igraszki na fortepian
- J. Lefeld - Utwory fortepianowe dla dzieci
- M. Magin - Tańce
- W. Markiewiczówna - Kolorowe obrazki
- L. Miklaszewski - Sonatina C-dur, nr 1, Sonatina c-moll, nr 2.
- S. Prószyński - Łatwe utwory
- S. Raube (opracowanie) - Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
- A. Rowley - Wytchnienie op. 37 /Peters/
- F. Rybicki - Zaczynam grać op. 20
- D. Szostakowicz - Album dla dzieci

IV. Utwory na cztery ręce /do wyboru/

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) - Wybór łatwych utworów na 4 ręce
- E. Altberg (opracowanie) - Francuski wachlarzyk
- E. Altberg (opracowanie) - Wybór łatwych utworów na fortepian na 4 ręce
- A. Cwojdzkiński - Gramy razem op.31
- J. Garścia - Graj ze mną na 4 ręce op. 37 z. I, II, III
- J. Garścia – Piosenki mojego dzieciństwa op.63
- S. Lachowicka, L. Barenbojm (opracowanie) - Zbiór utworów fortepianowych, etiud i utworów na 4 ręce
- M. Magin – Karnawał lalek
- S. Majkapar (opracowanie Z. Śliwiński) - Pierwsze kroki - zbiór utworów na 4 ręce
- M. Preuschoff-Kazimierczakowa, F. Woźniak - Muzyka dla najmłodszych
- S. Raube (opracowanie): Drobiazgi na fortepian na 4 ręce, z. I
- G. Türk (opracowanie E. Doflein) - Zbiór utworów na 4 ręce

8. Czytanie nut a vista

- Utwory wybrane z zakresu materiału klasy I
/utworki dostosowane do umiejętności i możliwości ucznia/

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

KLASA III

1. Gamy i pasaże z. I

0. Ćwiczenia techniczne /do wyboru/

- E. Altberg, Z. Romaszkowa - 313 Wprawek

2. Szkoły i zbiory utworów dla początkujących

- S. Lachowicka, L. Barenbojm - Zbiór utworów fortepianowych cz. II i III
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian - Chrestomatia - Wypisy z pedagogicznego repertuaru fortepianowego t. I, cz. II
- N. Nikołajew (opracowanie) - Szkoła na fortepian cz. II
- A. Nikołajewa - Szkoła gry na fortepian (1994r)

4. Etiudy /do wyboru/

- J. P. Burgmüller - Studio op. 100
- F. Le Couppey - Elementarz op. 17
- K. Czerny (opracowanie S. Raube) - Wybór etiud
- K. Czerny (opracowanie M. Wiłkomirska) - Wybór etiud op. 139, 599, 636
- J. Duvernoy - Etiudy elementarne op. 176
- E. Fedorczenko, E. Efruzi (opracowanie) - Wybrane etiudy na podwójne dźwięki
- J. Garścia - Małe etiudy polirytmiczne op. 23
- H. Gnesina - 23 Małe etiudy dla początkujących
- H. Lemoine - Etiudy dziecięce op. 37
- N. Nikołajew, W. A. Natanson, S. Kisiel (opracowanie) - Zbiór etiud i utworów
- St. Raube (opracowanie) - Etiudy dla dzieci z. I i II
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie) - Etiudy z. II i III
- L. Schytte - 25 łatwych etiud op. 108

- D. Wiłkomirska (opracowanie) - Wybór etiud na podwójne dźwięki

5. Utwory polifoniczne i utwory dawnych mistrzów /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Wybór utworów z XVII i XVIII w.
- J. S. Bach - Łatwe utwory
- J. Hofmann - A. Rieger (opracowanie) - Dawne tańce i melodie z. I i II
- S. Lachowicka, B. Wolman (opracowanie) - Utwory polifoniczne
- Z. Śliwiński (opracowanie) - Z dawnych wieków
- G. Türk - Menuety

6. Formy klasyczne /do wyboru/

- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) - Wybrane sonatiny z. I.
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian - Wypisy z pedagogicznego repertuaru fortepianowego
- S. Raube (opracowanie) - Wybór sonatin dla dzieci z. I i II.

7. Utwory różne /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne z. I.
- E. Altberg (opracowanie) - 6 Utworów polskich kompozytorów
- S. A. Barsukowa - Jazz dla dzieci 2002r.
- B. Bartók - Mikrokozmos z. II
- B. Bartók - Gyermeknek z. I
- A. Chaczaturian - Album dziecięcy, cz. I.
- A. Cwojdzkiński – Obrazki malowane dźwiękiem op.51
- P. Czajkowski - Album dla młodzieży op. 39
- C. Debussy - Mały pastuszek
- K. Drobner - Ulica mistrzów zegarmistrzów
- J. Dzielska - Kolorowe kamyki
- J. Garścia – Baśnie dźwiękiem pisane op.66
- J. Garścia - Najłatwiejsze utwory dla dzieci op. 3
- J. Garścia - Miniatury op. 5.
- J. Garścia - Sonatiny op. 4
- J. Garścia - Sonatiny op. 38 nr 1.
- J. Garścia - Scherzino op. 52 nr 2.
- J. Garścia - Małe wariacje op. 52 nr 3
- J. Garścia - Ikebana
- I. Garztecka - Utwory dla dzieci
- H. Gnesina - Utwory – obrazki
- A. Greczaninow - Album dla dzieci op. 98
- A. Greczaninow - Album dziadunia op. 119

- D. Kabalewski - Łatwe utwory op. 39
- D. Kabalewski - Utwory wybrane op. 27
- T. Kassern - Słodki kramik
- M. Klechniowska - Igraszki na fortepian
- O. Khromushin –Jazz dla początkujących –2002r
- J. Lefeld - Utwory fortepianowe dla dzieci
- W. Lutosławski – 12 Melodii ludowych
- W. Łabuński - Łatwe utwory
- J. Łuciuk - Improwizacje dziecięce
- J. Łuciuk - Sonatina nr 1
- M. Magin – Tańce polskie
- S. Majkapar – Biriulki
- S. Majkapar – Utwory op.8
- J. Maksymiuk - Krople i kropelki
- W. Markiewiczówna - Kolorowe obrazki z. I i II
- K. Meyer –Czarodziejskie obrazki
- L. Miklaszewski - Sonatina G-dur nr 3
- B. Niewiadomska - Miniatury dziecięce
- P. Perkowski - Łatwe utwory
- S. Prószyński - Łatwe utwory
- M. Ptaszyńska - Podróże w kosmos z. I i II
- S. Raube (opracowanie) - Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
- T. Szeligowski - Żabki
- St. Raube (opracowanie) - Taniec niedźwiadków
- A. Rowley - Z mojego szkicownika) op. 39
- F. Rybicki - Zaczynam grać op. 20
- F. Rybicki - Pieśni ludowe op. 46.
- D. Szostakowicz - Album dla dzieci

8. Utwory na cztery ręce /do wyboru/

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) - Wybór łatwych utworów na 4 ręce z. I
- E. Altberg (opracowanie) - Francuski wachlarzyk
- J. Garścia - Graj ze mną na 4 ręce op. 37 z. I,II,III
- J. Garścia – Piosenki mojego dzieciństwa op.63
- M. Greczaninow - Na zielonej łące op. 99
- J. Łuciuk - Mini-Opus
- M. Magin – Karnawał lalek
- S. Majkapar (opracowanie Z. Śliwiński) - Pierwsze kroki
- St. Raube (opracowanie) - Drobiazgi na fortepian na 4 ręce

9. Czytanie nut a vista

- Utwory wybrane z zakresu materiału klasy I i II
/utwory dostosowane do możliwości ucznia/

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

KLASA IV

1. Gamy i pasaże z. I, II

2. Etiudy /do wyboru/

- H. Bertini - Etiudy op.100
- J. F. Burgmüller – op.100, op.109
- K. Czerny (opracowanie S. Raube) - Wybór etiud
- K. Czerny.(opracowanie M. Wiłkomirska) - Wybór etiud op. 139, 599, 636
- J. Garścia - Małe etiudy polirytmiczne op.23, nr 4 - 6.
- J. Garścia - Bagatelles op.40
- S. Heller - Etiudy op.125
- S. Heller – Etiudy op.45, 46, 47
- H. Lemoine - Etiudy dziecięce op.37
- A. Löschhorn - Etiudy op.66
- S. Raube (opracowanie) - Etiudy dla dzieci z II
- Z. Romaszkowa (opracowanie) - Zbiór etiud dla dzieci i młodzieży
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie) - Etiudy z. III, z. IV
- D. Wiłkomirska (opracowanie) - Wybór etiud op.139, 599, 636, z. I, z. II

3. Utwory polifoniczne i utwory dawnych mistrzów / do wyboru /

- E. Altberg (opracowanie) - Wybór utworów z XVII i XVIII w. z I
- J. S. Bach – łatwe utwory
- J. S. Bach - Drobne utwory
- J. S. Bach - Małe preludia
- J. S. Bach - Inwencje dwugłosowe
- J. F. Haendel - Łatwe tańce i utwory na fortepian
- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) - Dawne tańce i melodie z II

4. Formy klasyczne / do wyboru /

- A. Diabelli - Sonatiny op.151, op.168
- J. Haydn - 6 Divertimenti

- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) - Wybrane sonatiny z I, z II
- D. Kabalewski - Łatwe wariacje F-dur op.51, nr1
- S. Raube (opracowanie) - Wybór sonatin dla dzieci, z I, z II
- A. Rowley - Sonatina op.40

5. Utwory różne / do wyboru /

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne z. I, z. II, z. III
- E. Altberg (opracowanie) - 6 Utworów polskich kompozytorów
- B. Bartok - Mikrokosmos z. II
- T. Bert – Mała suita dziecięca
- D. Bruce – Zbiór utworów od boogie do ragtime
- A. Chaczaturian – Album dla dzieci
- A. Cofalik, R. Twardowski – Idziemy do Zoo
- A. Cwojdzński – Obrazki malowane dźwiękami
- P. Czajkowski – Album dla młodzieży op.39
- K. Drobner – Ulica mistrzów zegarmistrzów
- J. Dzielska – Kolorowe kamyczki
- J. Garścia – Miniatury op. 5
- J. Garścia – Ikebana
- J. Garścia – Baśnie dźwiękiem pisane op.66
- J. Garścia - Szkice
- J. Garścia – 6 Utworów ekspresyjnych
- R. Glier – Utwory na fortepian
- D. Kabalewski – Utwory wybrane op.27
- D. Kabalewski – Łatwe utwory op.39
- T. Kassern – Słodki kramik
- A. M. Klechniowska – Igraszki na fortepian
- J. Lefeld – Utwory fortepianowe dla dzieci
- W. Lutosławski – 12 Melodii ludowych
- J. Łuciuk – Improwizacje dziecięce
- M. Magin – Tańce
- S. Majkapar – Biriulki
- R. Schumann – Album dla młodzieży op.68
- K. Serocki – Krasnoludki

6. Utwory na cztery ręce / do wyboru /

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) – Wybór łatwych utworów na cztery ręce z. I
- E. Altberg (opracowanie) – Francuski Wachlarzyk
- A. Diabelli – Sonatiny op.163
- M. Magin – Karnawał lalek
- S. Raube (opracowanie) – Drobiazgi na cztery ręce z. I i II
- J. Schmitt – Sonatiny op.208

7. Czytanie nut a vista

Utwory wybrane z zakresu materiału klasy II i III
/stopień trudności dostosowany do możliwości ucznia/

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

KLASA V

1. Gamy i pasaż z. II

2. Etiudy / do wyboru /

- H. Berens - Najnowsza szkoła biegłości op.61
- H. Bertini – Etiudy op.100
- J. F. Burgmüller – Etiudy op.109
- K. Czerny - Wstępna szkoła biegłości op.849
- K. Czerny - 25 łatwych ćwiczeń dla małych rąk op.748
- K. Czerny - 24 Etiudy na lewą rękę op.718
- J. Duvernoy – Etiudy op.299
- J. Garścia – Małe etiudy polirytmiczne op.23
- S. Heller - Etiudy op. 125
- S. Heller – Etiudy op.45, 46, 47
- A. Löschhorn – Etiudy op.66
- S. Raube (opracowanie) – Etiudy z. II
- Z. Romaszkowa (opracowanie) – Zbiór etiud dla dzieci i młodzieży
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie) – Etiudy z. IV, V
- D. Wiłkomirska (opracowanie) – Wybór etiud op.139, 599, 636

3. Utwory polifoniczne i utwory dawnych mistrzów / do wyboru /

- E. Altberg (opracowanie) - Studium gry polifonicznej
- E. Altberg (opracowanie) – Wybór utworów z XVII i XVIII w. z. I
- J. S. Bach - Małe preludia
- J. S. Bach - Inwencje dwugłosowe

- J. S. Bach - Suita francuskie
- J. F. Haendel - Utwory wybrane (Fughetty)
- J. F. Haendel - Utwory wybrane (Suity)
- J. Haydn - Album Die ersten Klassiker
- J. Haydn – 12 Małych utworów
- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) - Dawne tańce i melodie z. II, III
- L. Mozart – Wybór utworów na fortepian

4. Formy klasyczne /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne, z. III, nr 18
- L. van Beethoven - 6 Łatwych wariacji F-dur na temat szwajcarskiej piosenki
- L. van Beethoven – 3 Księżęce sonatiny op.47
- C. Cimarosa – (opracowanie Z. Śliwiński) - Sonatiny
- A. Diabelli – Sonatiny op.151, op.168
- A. Diabelli – Sonatiny op.167
- F. K. Dussek - Sonatiny op. 20
- J. Haydn - 6 Divertimenti
- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) - Wybrane sonatiny z. II
- D. Kabalewski - Wariacje d-moll op.53
- F. Kuhlau – Wybór sonatin z. I, II
- W. A. Mozart – 6 Sonatin wiedeńskich

5. Koncerty /do wyboru/

- J. Haydn - Koncert D-dur
- J. Vogler - Koncert C-dur

6. Utwory różne /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne z. I, II, III
- E. Altberg (opracowanie) – Sześć utworów polskich kompozytorów
- G. Bacewicz – Suita dziecięca
- T. Baird – Suita dziecięca
- B. Bartok - Mikrokosmos z. III
- B. Bartok – Gymermeknek dla dzieci z. I, II, III, IV
- A. Casella – 11 Utworów dziecięcych
- F. Chopin - Polonezy dziecięce (g-moll, B-dur)
- M. Cornik – Boogie piano – 6 Łatwych utworów
- A. Cwojdzński – Obrazki malowane dźwiękami
- P. Czajkowski - Album dla młodzieży op.39
- A. Chaczaturian – Album dla młodzieży
- J. Ekier - Kolorowe melodie

- J. Garścia – Preludia op.5
- J. Garścia - Sonatiny i wariacje na fortepian. Wariacje na temat melodii ludowej op. 26
- J. Garścia – Baśnie dźwiękiem pisane op.66
- J. Garścia – Ikebana
- J. Garścia – Szkice
- J. Garścia – 6 Utworów ekspresyjnych
- I. Garztecka - Utwory dla dzieci
- R. Glier – Utwory na fortepian
- H. Gnesina – Miniatury
- E. Grieg - Utwory liryczne op.12
- A. Hundziak – Cyrk miniatury dla dzieci
- D. Kabalewski - Utwory wybrane op. 27
- T. Kassern - Słodki kramik
- W. Lutosławski – 12 Melodii ludowych
- W. Lutosławski – Trzy utwory dla młodzieży
- J. Łuciuk - Improwizacje dziecięce
- J. Łuciuk - Sonatiny nr 2, nr 3
- S. Majkapar - Wariacje d-moll op. 53
- S. Majkapar - Biriulki
- S. Majkapar - Rondo a-moll
- S. Majkapar - Wariacje na temat rosyjski op.8 nr14
- S. Majkapar – Dwadzieścia preludiów z pedałem
- J. Maksymiuk - Krople i kropelki
- W. Markiewiczówna - Kolorowe obrazki
- B. Martinu – Marionetki z. I, II
- Z. Noskowski – Polonez eligijny
- M. K. Ogiński – Polonez a-moll
- M. K. Ogiński – 5 Tańców
- P. Perkowski - Łatwe utwory
- S. Prokofiew – Muzyka dziecięca op.65
- W. Raczkowski - Miniatury dla dzieci i młodzieży
- S. Raube (opracowanie) - Taniec niedźwiadków i inne utwory dla dzieci na fortepian
- A. Rowley – Studia melodyczne I rytmiczne op.42
- F. Schubert – Tańce
- R. Schumann – album dla młodzieży op.68
- K. Serocki - Krasnoludki
- I. Szymańska – Wariacje dla dzieci z. III, IV, V
- M. Szymanowska - Miniatury

7. Utwory na cztery ręce /do wyboru/

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) - Wybór łatwych utworów na 4 ręce
- E. Altberg (opracowanie) - Francuski wachlarzyk - Wybór łatwych utworów na fortepian
- A. Diabelli - 6 Sonatin op. 163.
- J. Schmitt – Sonatiny op.208
- A. Diabelli - ćwiczenia melodyjne op. 149

- S. Raube (opracowanie) - Drobiazgi na fortepian na 4 ręce, z. I
- A. Rieger (opracowanie) - Wybór drobnych utworów na 4 ręce

8. Utwory na dwa fortepiany /do wyboru/

- J. Garścia - Mała suita op. 18
- J. D. Szajna-Lewandowska - Porwanie w Tiutiurlistanie

9. Czytanie nut a vista

- Utwory wybrane z zakresu materiału klasy II i III
/przykłady z literatury fortepianowej dopasowane do możliwości ucznia/

10. Akompaniament

- B. Bartok (opracowanie Zathureczky) - Gymermeknek – skrzypce i fortepian
- L. van Beethoven (opracowanie Jampolski) - Utwory na skrzypce i fortepian
- L. van Beethoven - Serenada op.8
- L. van Beethoven: Marsz turecki
- W. Burmester (opracowanie) – Tańce dawnych mistrzów na skrzypce i fortepian z. II
- Ch. Dancla – Mała szkoła melodii na skrzypce i fortepian
- I. Garztecka – Mały skrzypek
- I. Garztecka, S. Jastrzębski (opracowanie) - Utwory sławnych kompozytorów z. I
na skrzypce i fortepian
- M. Międlar – Albumik wiolonczelisty
- A. Towarnicki - Szkoła na flet z. I
- I. Wyczyński (opracowanie) – Zbiór łatwych utworów na klarnet
- T. Zacharina (opracowanie) – Zbiorek tańców i melodii z. II na skrzypce i fortepian

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

KLASA VI

1. Gamy i pasaże z. I, II

2. Etiudy /do wyboru/

- H. Berens - Najnowsza szkoła biegiłości op.61
- H. Bertini - Etiudy op. 29
- H. Bertini - Etiudy op. 100
- J.B. Cramer - 50 etiud
- F. Burgmüller - Etiudy op.105, 109
- K. Czerny (opracowanie M. Wiłkomirska) - Wybór etiud op. 139, 599, 636, 821
- K. Czerny - : Wstępna szkoła biegiłości op. 849
- K. Czerny - Przygotowawcza szkoła biegiłości op. 636
- K. Czerny - Szkoła biegiłości op. 299
- K. Czerny - 24 Etiudy na lewą rękę op. 718
- J. Duvernoy - Etiudy op. 299
- J. Duvernoy - Etiudy op. 120
- E. Fedorczenko, E. Efruzi (opracowanie – Wybrane etiudy na podwójne dźwięki
- S. Heller (opracowanie M. i A. Riegerowie) - : Wybrane etiudy op. 45, 46, 47
- A.Lóschhorn – Etiudy op.66
- Z. Romaszkowa (opracowanie) – Zbiór etiud dla dzieci i młodzieży
- L. Schytte – Etiudy op.68
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie) – Etiudy z. IV, z. V, z. VI

3. Utwory polifoniczne i utwory dawnych mistrzów /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Studium gry polifonicznej
- E. Altberg (opracowanie) - Wybór utworów z XVII i XVIII w.
- J. S. Bach - Inwencje dwugłosowe
- J. S. Bach - Inwencje trzygłosowe
- J. S. Bach - Suita francuskie
- E. Bach - Solfeggio
- D. Cimarosa - Album per Pianoforte (Album na fortepian), Sonaty
- J. F. Haendel – Dwanaście łatwych utworów na fortepian
- J. F. Haendel - Utwory wybrane (Fughetty)
- J. F. Haendel - Utwory wybrane (Suity)
- S. Kazuro - Inwencje dwugłosowe.
- M. Sokołow (opracowanie) – Utwory polifoniczne

4. Formy klasyczne /do wyboru/

- L. van Beethoven - Sonatina Es-dur op.47
- L. van Beethoven - Sonata G-dur op. 49 nr 2
- L. van Beethoven - Sonata g-moll op. 49 nr 1
- L. van Beethoven - 6 wariacji G-dur na temat własny
- L. van Beethoven - Wariacje” Nel cor piu”
- D. Scarlatti – Sonaty
- M. Clementi (opracowanie G. Blasser) - Sonatinen,
(Sonatiny op. 36 nr 5 G-dur, op. 36 nr 6 D-dur; op. 32 nr 2 D-dur)

- M. Clementi - Sonata c-moll op. 21 nr 3 (Arietta con variazioni)
- F. K. Dussek - Sonatiny nr nr 4, 5, 6, 7, 8, Musica Antiqua Bohemica
- F. K. Dussek - Sonatiny op. 20
- F. K. Dussek - Sonata D-dur op. 31 nr 2, Musica Antiqua Bohemica
- J. Haydn: 6 Łatwych wariacji C-dur
- J. Haydn - Das Sonatinen Buch
- J. Haydn - Sonaten –Album z. I - IV
- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) - Wybrane sonatiny, z. II
- L. Kohler, A. Ruthardt (opracowanie) - Sonatinen Album /wybór/
- F. Kuhlau - 45 Sonatinen and Vortragstfickeffir Klavier
- W. A. Mozart – Wariacje F-dur KV 54
- W. A. Mozart – Sonata C-dur KV 545

5. Koncerty /do wyboru/

- J. Haydn - Koncert G-dur
- J. Haydn - Koncert C-dur
- A. Rowley - Koncert g-moll

6. Utwory różne /do wyboru/

- E. Altberg (opracowanie) - Czytanki muzyczne z. II, z.III
- G. Bacewicz – Suita dziecięca
- B. Bartok - Mikrokosmos, z. III
- B. Bartok - Gymermeknek (Dla dzieci), z. I, z. II, z. III, z. IV
- B. Bartok - Piesy (10 Łatwych utworów)
- I. Berkowicz – Preludia
- T. Baird – Mała suita dziecięca
- A. Casella - 11 Utworów dziecięcych (Bolero, Siciliana, Galop)
- A. Chaczaturian – Album dla dzieci
- F. Chopin - Dwa zapomniane utwory
- F. Chopin - Drobne utwory (Cantabile, Largo)
- M. Cornick – Piano ragtime
- P. Czajkowski - Album dla młodzieży op. 39
- A. Cwojdziański – Obrazki malowane dźwiękami
- C. Debussy – Kącik dziecięcy
- J. Ekier - Kolorowe melodie
- J. Field - Nokturny wybrane
- W. Friemann - Miniatury dwugłosowe
- J. Garścia - Preludia op. 5
- J. Garścia – 6 Ekspresyjnych utworów
- J. Garścia – Szkice
- A. Greczaninow – Pastele op.61

- E. Grieg - Utwory liryczne op. 12
- E. Grieg – Tańce norweskie op.17
- D. Kabalewski - Utwory wybrane op. 27
- J. Krauze - Sonatina g-moll op. 12 nr 2
- J. Krogulski - Dwa mazurki
- Liadow – Mały walc op.28
- W. Lutosławski - 12 Melodii ludowych
- W. Lutosławski – Trzy utwory dla młodzieży
- W. Lutosławski – Bukoliki
- W. Łabuński – Łatwe utwory
- J. Łuciuk - Sonatiny nr nr 3, 4
- S. Majkapar - Biriulki
- S. Majkapar – Miniatury op. 34
- B. Martinu – Marionetki z. I, z. II
- F. Mendelssohn - 6 Utworów dziecięcych op. 72
- F. Mendelssohn - Pieśni bez słów
- M. Moszkowski – Wybrane utwory dla młodzieży
- M. K. Ogiński - 5 Tańców
- P. Perkowski – Łatwe utwory
- S. Prokofiew - Muzyka dziecięca op. 65
- S. Prokofiew - Wizje ulotne op.22
- W. Raczkowski - Miniatury dla dzieci i młodzieży
- W. Rebikow – Wybór miniatur
- F. Schubert - Tańce
- R. Schumann - Sonata dziecięca G-dur op. 118, cz. I
- R. Schumann - Album dla młodzieży op. 68
- D. Szostakowicz – Tańce lalek
- M. Szymanowska - Nokturn
- M. Szymanowska - 5 tańców na fortepian
- R. Twardowski - Wesołe miasteczko
- B. Zubrzycki - Szkice per pianoforte

7. Utwory na cztery ręce /do wyboru/

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) - Wybór łatwych utworów na 4 ręce
- E. Altberg (opracowanie) - Francuski wachlarzyk
- A. Cwojdzński – Gramy razem op.31
- A. Diabelli - 6 sonatin op.163
- A. Hundziak – Znajomi z telewizyjnego okienka
- S. Raube (opracowanie) - Drobiazgi na fortepian na 4 ręce z. I, z. II
- A. Rieger (opracowanie – Wybór drobnych utworów na 4 ręce
- J. Schmitt – Sonatiny op. 208
- K. M. Weber, F. Schubert - Wybór utworów na 4 ręce z. I, z. II

8. Utwory na dwa fortepiany /do wyboru/

- A. Areński – Suita dziecięca op.85
- K. Stromenger - Rondo
- K. Stromenger (opracowanie) - Utwory klasyczne na 2 fortepiany, z. II
- T. Szeligowski - Suita na łące

9. Czytanie nut a vista

- Utwory wybrane z zakresu materiału klasy III i IV
/przykłady z literatury fortepianowej dopasowane do możliwości ucznia/

10. Akompaniament

- B. Bartok – Dziesięć tańców słowiańskich na skrzypce i fortepian
- B. Bartok (opracowanie Zathureczky) – Dla dzieci na skrzypce i fortepian
- L. van Beethoven (opracowanie Jampolski) - Utwory na skrzypce i fortepian
- W. Burmeister (opracowanie) – Tańce dawnych mistrzów na skrzypce i fortepian
- Ch. Dancla - Mała szkoła melodii op. 123 na skrzypce i fortepian
- I. Garztecka - Mały skrzypek
- I. Garztecka, S. Jastrzębski (opracowanie) - Utwory skrzypcowe dawnych kompozytorów
- F. Jamry, K. Bacewicz (opracowanie - Dawni mistrzowie francuscy
- F. Kohler - Concertino G-dur na skrzypce i fortepian
- M. Międlar - Szkoła na wiolonczelę
- J. Powroźniak (opracowanie) – Mały solista na skrzypce i fortepiany solista
- H. Rieding - Concertino D-dur na skrzypce i fortepian
- H. Rieding - Koncert G-dur
- J. Stasica, J. Garścia - Drobiazgi na skrzypce i fortepian

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

KLASA VII

1. Gamy i pasaż z. II

2. Ćwiczenie techniczne

- E. Altberg, Z. Romaszkowa – 313 wprawek
- E. Altberg – Studium gry polifonicznej
- C. Czerny – Ćwiczenia ośmiotaktowe op. 821
- B. Domaniewski – Vademecum
- B. Hanon – Wybór ćwiczeń na fortepian, Pianista wirtuoz
- J. Lerche – Neues Kompendium der Klaviertechnik, z. I

3. Etiudy

- H. Berens – Najnowsza szkoła biegiłości op. 61
- J. B. Cramer – Etiudy
- C. Czerny – Etiudy op. 849
 - Etiudy na lewą rękę op. 718
 - Etiudy dla małych rąk op. 748
 - Etiudy op. 299
 - Etiudy op. 409
 - Etiudy op. 365
- S. Heller – Etiudy op. 45, op. 46, op. 47
 - 25 etiud op. 17
- A. Löschhorn – Etiudy op. 66
- L. Schytte – Etiudy op. 68
- Z. Romaszkowa – Zbiór etiud najcelniejszych autorów, z. II
- W. Sawicka, G. Stempniowa – Etiudy na fortepian, z. V i VI
- J.F. Burgmüller – Etiudy op. 109, op. 110

4. Utwory polifoniczne I inne utwory okresu baroku

- J. S. Bach – Inwencje dwugłosowe
 - Inwencje trzygłosowe
 - Suity francuskie
 - Fughetty
- C. Ph. E. Bach – Allegro di molto f
- W.F. Bach – 12 polonezów
- G.F. Händel – Suity
 - Fughetty
 - Wybrane utwory
- D. Cimarosa – Sonaty
- St. Kazuro – Inwencje dwugłosowe
- G.F. Telemann – Fantazje
- M. Frey – Szkoła gry polifonicznej
- M. Dziewulska – Inwencje

5. Utwory klasyczne

- L. van Beethoven - Sonatiny f - moll nr 2, D – dur nr 3
 - Sonata g op. 49 nr 1
 - 6 łatwych wariacji G – dur na temat własny
 - 6 wariacji „Nel cor piu”
 - Wariacje F – dur na temat piosenki francuskiej
 - Rondo A - dur
- M. Clementi – Sonaty: g - moll op. 7 nr 3, D – dur op. 26 nr 3, D – dur op. 37 nr 2,
g – moll op. 38 nr 1, B – dur op. 38 nr 2, F – dur op. 38 nr 3

- J.W. Dussek – Sonata D – dur op. 31 nr 2
- J. Haydn – Allegro F - dur
 - Sonaty np.: C – dur nr 43, A – dur nr 29 G – dur nr 11, G – dur nr 12, E – dur nr 18
 - Wariacje: „La Roxelane”
 - Thema con variazioni C – dur (Hob. XVII: 5)
 - Andantino con variazioni A – dur (Hob. XVII: 8)
 - Andante con variazioni B – dur (Hob. XVII: 12)
 - Allegretto con variazioni A – dur (Hob. XVII: 43)
 - Menuetto con variazioni A – dur (Hob. XVI: 30)
- W.A. Mozart- Sonaty: Es- dur KV 282, C - dur KV 545
 - Wariacje F – dur KV 54

6. Utwory różne

- E. Altberg – Czytanki, III i IV
- B. Bartók - Mikrokosmos, z. III
 - Dla dzieci, z. II, III i IV
 - Dziesięć łatwych utworów
- L. van Beethoven – Bagatele op. 119 (wybór)
- A. Casella – Carillon
- P. Czajkowski – Pory roku: Marzec, Kwiecień, Maj
 - Pieśń bez słów op. 40 nr 6
 - Sentymentalny walc
- J. Field – Nokturny
- E. Grieg – Utwory lityczne op. 12, op. 38
- D. Kabalewski – Utwory op. 27
- Z. Kodaly – Valse
- B. Martinu – Marionetki
- F. Mendelssohn - Sześć utworów dla młodzieży op. 72
 - Pieśni bez słów, np.: A – dur op. 19 nr 4, g - moll op. 19 nr 6, E – dur op. 30 nr 3, A – dur op. 38 nr 4, C – dur op. 102 nr 6
- S. Prokofiew. – Muzyka dziecięca op. 65
- A. Rowley – Etiudy op. 44
- F. Schubert – Wybór tańców na fortepian
- R. Schumann – Album dla młodzieży op. 68
- D. Szostakowicz – Tańce lalki

7. Utwory kompozytorów polskich

- G. Bacewicz – Suita dziecięca (wybór)
- T. Baird – Mała suita dziecięca
- A. Bloch – Filigranki (całość)
- F. Chopin - Polonez As - dur (dziecięcy)
 - Cantabile
 - Dwa zapomniane utwory

- Kartka z albumu
- Drobne utwory: Largo, Kontredans, Nokturn c, Marsz żałobny c
- M. Dziewulska – Inwencje
- J. Ekier - Kolędy
 - Kolorowe melodie
- F. Friedman – Miniatury dwugłosowe
- A. Hundziak – Trzy sonatiny
- F. Janiewicz – Wariacje
- A. Koszewski – Przystroje
 - Sonatiny (Sonatina III)
- J. Krogulski – Dwa mazurki
- J. Lefeld – Miniatury fortepianowe
- W. Lutosławski – melodie ludowe
 - Trzy utwory dla młodzieży
- F.R. Łabuński – Miniatury
- J. Łuciuk – Cztery sonatiny
- K. Meyer – Suita dziecięca
 - Czarodziejskie obrazki
- M. Moszkowski – Wybrane utwory dla młodzieży: Tarantela, Scherzino F, Scherzino C
- Z. Noskowski – taniec wiejski - Capricietto
- M.K. Ogiński – Polonezy
- T. Paciorkiewicz – Sonatina d
- Z. Penhersi – Kolorowe etiudy
- P. Perkowski – Łatwe utwory: Ciężkie zmartwienie
- W. Raczkowski – Miniatury: Kołysanka, Toccata, Białe-Czarne
- B. Rutkowski – Suita „Dziwuję się miły tobie”
- W. Słowiński – Drobiazgi muzyczne
- T. Szeligowski – Mazurek
 - Preludium
 - Menuet
- M. Szymanowska – Polonez f
- J. Zarębski – Menuet, Melodia

8. Koncerty

- G.F. Händel – Koncert F - dur, cz. I, II, III
- J. Haydn - Koncerty: G - dur i D - dur
 - Concertino F - dur, cz. III
- W.A. Mozart – Koncerty: F-dur KV 37, B – dur KV 39 C – dur KV 246,
- A. Rowley – Koncert g - moll

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

KLASA VIII

1. Gamy i pasaż z. II

2. Ćwiczenia techniczne

- E. Altberg – Studium gry polifonicznej
- C. Czerny – Ćwiczenia ósmiotaktowe op. 821
- C. Hanon – Wybór ćwiczeń na fortepian, Pianista wirtuoz
- B. Domaniewski – Vademecum
- J. Lerche – Neues Kompendium der Klaviertechnik, z. I
- J. Pichna – Małe ćwiczenia
- Mertke – Ćwiczenia
- Rybicki – Etiudy na lewą rękę, z. I i II

3. Etiudy

- H. Berens – Etiudy op. 61 (trudniejsze), op. 89
- J. Cramer – Etiudy (trudniejsze)
- C. Czerny – Etiudy op. 299 (trudniejsze)
 - Szkoła legato i staccato op. 335
 - Etiudy op. 409 (trudniejsze)
 - Etiudy op. 740 (łatwiejsze)
- A. Löschhorn – Etiudy op. 66 (trudniejsze)
 - Etiudy op. 136
- Z. Romaszkowa – Zbiór etud najcenniejszych autorów, z. II (trudniejsze), z. V (podwójne dźwięki)
 - Etiudy polskich kompozytorów współczesnych
- W. Sawicka, G. Stempniowa – Etiudy na fortepian, z. VI
- M. Moszkowski – Etiudy op. 72 nr 6 F-dur
- Z. Śliwiński – Wybór etud dla szkół średnich

4. Utwory polifoniczne i inne utwory epoki baroku

- J.S. Bach - Fugi
 - Inwencje trzygłosowe /sinfonie/
 - Suity francuskie
 - Fughetty
 - Preludia i fugi z Das Wohltemperierte Klavier z I i II

- G.F. Händel – Suity
- Wybrane utwory
- D. Cimarosa – Sonaty
- G.F. Telemann – Fantazje
- M. Dziewulska – Inwencje
- E. Altberg – Studium gry polifonicznej
- A. Chaczaturian – Fuga C
- D. Kabalewski – Preludia i fugi

5. Utwory klasyczne

- L. van Beethoven - 6 Wariacji „Nel cor piu”
9 Wariacji „Quanto e bello”
Rondo C op. 51
Bagatele op. 33, 39, 119
Sonata G - dur op.79
- M. Clementi – Sonaty np.: Es – dur op.12 nr 3, G – dur op.25 nr 2, A – dur op.36 nr 1
- J.W. Dussek – Sonaty np.: C – dur op.18 nr 2, A – dur op.10 nr 1, C – dur op. 39 nr 2
- J. Haydn – Wariacje wybór – Allegro F - dur
- Sonaty np.: E – dur nr 18, D – dur nr 15, B – dur nr 22, C – dur nr 5,
D – dur nr 7, D – dur nr 20, F – dur nr 21, A – dur nr 23
- F. Lessel – Sonaty op. 2
- Wariacje nr 2
- W. Lessel – Arietta varièe
- W.A. Mozart – Sonaty np.: F – dur KV 547a, C – dur KV 279, Es – dur KV 282,
G – dur KV 283
- Wariacje : 8 Wariacji G - dur KV 24, 7 Wariacji D - dur KV 25

6. Utwory różne

- E. Altberg – Czytanki, III i IV
- B. Bartók - Mikrokosmos, z. III i IV
Rondo C
Dla dzieci - Dziesięć łatwych utworów
- A. Casella – 11 utworów dziecięcych
- P. Czajkowski – Pory roku
- Pieśń bez słów op. 40 nr 6
- Nokturn cis op. 19
- J. Field – Nokturny
- C. Franck – Powolny taniec
- A. Greczaninow – Sonatina F op. 110
- E. Grieg – Obrazki poetyckie op. 3: Wiosna, Nokturn
- Scherzo e op.54
- Utwory liryczne op. 38, op. 43

- J. Ibert – Histoires
- D. Kabalewski -Wariacje a
- Z. Kodaly – Valsette
 - Deszcz w mieście
- B. Martinu – Marionetki
- F. Mendelssohn – Pieśni bez słów
- S. Prokofiew – Muzyka dziecięca op. 65
- A. Rowley – Etiudy op. 44
- F. Schubert – Scherzo B
- R. Schumann – Kartki z albumu op. 124
- S. Szpinalski – Utwory romantyczne
- H. Villa – Lobos - Pajac

7. Utwory kompozytorów polskich

- G. Bacewicz – Suita dziecięca
- T. Baird – Mała suita dziecięca
- A. Bloch – Filigranki (całość)
- F. Chopin - Polonez As (dziecięcy)
 - Drobne utwory
 - Dwa zapomniane utwory
 - Walce: E op. pośm. nr 15, As nr 16
- M. Dziewulska – Inwencje
- J. Ekier – Kolorowe melodie
- A. Hundziak – Trzy sonatiny
- S. Kazuro – Inwencje
- A. Koszewski – Przystroje
 - Sonatiny (Sonatina II)
- J. Krogulski – Dwa mazurki
- W. Lutosławski – melodie ludowe (trudniejsze)
 - Trzy utwory dla młodzieży
- K. Meyer – Suita dziecięca
- A. Michałowski – Kartka z albumu
- K. Moszumańska - Nazar - Sonatina
 - Bagatele
- T. Paciorkiewicz – Sonatina d
- Z. Penhersi – Kolorowe etiudy
- S. Prószyński – Trystia
- W. Raczkowski – Miniatury
- J. Szajna-Lewandowska – Sonatina Giocoso
- T. Szeligowski – Sonatina
- K. Szymanowski – Tańce polskie: Krakowiak, Mazurek
- M. Szymanowska – Polonez f
- M. Twardowski – trzy miniatury (oprócz mazurka)

- Capriccia

- J. Zarębski – Bajka
 - Menuet
 - Walc
- W. Żuławski – Sonatina

8. Koncerty

- J.Ch. Bach – Koncerty: G - dur, B - dur,
- J. Berkowicz – Koncert g – moll
- G.F. Händel – Koncert F - dur, cz. I, II, III
- J. Haydn - Koncerty: G - dur i D - dur
 - Concertino F - dur, cz. III
- W.A. Mozart – Koncerty: C - dur KV 246, F – dur KV 37, A – dur KV 414, C - dur KV 415
- F. Rybicki – Koncert dla małych rąk

Dopuszcza się inne pozycje repertuarowe o podobnym stopniu trudności wg. uznania nauczyciela.

Posumowanie

Przedstawiony powyżej program nauczania fortepianu dla OSM I st. został napisany w oparciu o aktualnie obowiązującą postawę programową. Jest zbiorem zadań, celów, form i sposobów realizacji w indywidualnym procesie nauczania, stanowiąc ramy obowiązujące w naszej szkole. Jest pomocą dydaktyczną dla nauczyciela ukierunkowując i systematyzując pracę z uczniem o różnych predyspozycjach i uzdolnieniach muzycznych. Indywidualne lekcje z uczniem i bezpośredni kontakt wymaga w procesie nauczania zróżnicowanego i twórczego podejścia do programu nauczania, umożliwiając odpowiedni dobór narzędzi w procesie dydaktycznym.

Obowiązująca siatka godzin przewiduje:

Klasy I – III: 2 lekcje 30 minutowe w tygodniu

Klasy IV – VIII: 2 lekcje 45 minutowe w tygodniu

Indywidualny proces nauczania pozwala na poznanie możliwości, potrzeb, charakteru ucznia i dostosowanie odpowiedniego sposobu pracy z nim. Odpowiedniego doboru materiału, świadomego doboru celów i sposobów ich realizacji, tempa pracy, pokonywania trudności, rozwijania zainteresowań instrumentalnych jak i ogólnych. Nauczyciel instrumentu jest też wychowawcą odpowiedzialnym za kształtowanie osobowości ucznia. Powinien być zainteresowany jego problemami, postępami w nauce, życiem codziennym /w odpowiednim zakresie/ co buduje dobre relacje. Wzajemne zaufanie i życzliwość, ale też stawianie wymagań i konsekwencja w ich realizacji, prowadzą do budowania zrozumienia i szacunku pomiędzy uczniem a pedagogiem. Nauczyciel przez swoją postawę, zaangażowanie, kulturę osobistą, temperament jest, a na pewno powinien być dla ucznia wzorem do naśladowania. Bardzo ważne jest wypracowanie właściwej relacji uczeń-nauczyciel, dobrej, konsekwentnej i wspierającej współpracy z rodzicami oraz dobrej atmosfery pracy.

Istotnym elementem w toku edukacji jest właściwy dobór literatury muzycznej, który powinien rozbudzać zamiłowanie do gry i do muzyki, rozwijać technikę instrumentalną, pokonywać poszczególne etapy kształcenia a jednocześnie być atrakcyjnym i zrozumiałym dla ucznia. W celu rozmiłowania w uczniu miłości do muzyki i do instrumentu należy różnorodnie motywować młodego adepta sztuki pianistycznej. Nie tylko grą solo, ale poprzez granie w duecie z nauczycielem, z innym uczniem, graniem w zespołach i słuchaniem innych kolegów co uczy wzajemnej odpowiedzialności. Granie zespołowe sprawia wiele radości, motywuje do lepszej pracy, większego zaangażowania i bardzo rozwija. Pomaga też w opanowaniu tremy, przezwyciężeniu stresu przy publicznych występach przez co prezentacje uczniów są ciekawsze pod względem artystycznym. W toku edukacji bardzo ważną rolę odgrywają występy publiczne poza szkołą, uczestniczenie w przesłuchaniach, konkursach, kursach co stanowi okazję do poznania innych wykonawców i nabywaniu nowych doświadczeń. Potrzebna jest też konsekwencja w procesie dydaktyczno-wychowawczym - kształtowanie postaw, wymaganie ich i realizowanie tychże /relacja z rodzicami, punktualność, odpowiedni ubiór, poszanowanie mienia, kultura osobista w stosunku do pracowników szkoły i do kolegów/.

Dla dobrego rozwoju potrzebne jest również stworzenie prawidłowych, optymalnych warunków do pracy w domu i w szkole.

Połączenie wszystkich elementów umożliwia osiągnięcie pozytywnych rezultatów w kształceniu instrumentalnym każdego ucznia i pozwala na świadome uczestnictwo w życiu muzycznym oraz na kontynuowanie dalszej nauki na wyższym etapie kształcenia.